

T. B. M. M.

ZABIT CERİDESİ

CİLT : 12

Yetmiş birinci İnikat

1.VI.1956 Cuma

Münderecat

	Sayfa	Sayfa
1. — Sabık zabıt hulâsası	2	
2. — Havale edilen kâğıtlar	3	
3. — Yoklama	3	
4. — Riyaset Divanının Heyeti Umumiye ye mâruzatı	3	
1. — Vâkı davet üzerine Fransa'ya gidecek olan Maarif Vekili Ahmet Özel'in avdetine kadar kendisine Hariciye Vekili Fuad Köprülü'nün vekillik edeceğine dair Riyaseti Cumhur tezkeresi (3/361)		4:5
2. — Balıkesir Mebusu Mekki Said Esen'in, Basın suçlularının affına dair kanun teklifinin geriverilmesi hakkında takriri (2/197, 4/212)	3	5
3. — Uşak Mebusu Orhan Dengiz'in, Emekli Sandığı Kanununun 65 ve 68 nei maddelerinin tadiline dair kanun teklifinin geriverilmesi hakkında takriri. (2/300, 4/213)	3	
4. — Nafia Encümeni Riyasetinin, Aydın, Balıkesir, Bilecik, Edirne, Eskişehir, Kırklareli ve Konya vilâyetlerinde 1955 - 1956 yıllarında tabii âfetlerden zarar görenlere yardım yapılması hakkındaki kanun lâyihasını müzakere etmek üzere Muvakkat Encümen teşkiline dair tezkeresi. (1/272, 3/362)		
5. — Müzakere edilen maddeler		
1. — Millî Korunma Kanununun tadiline dair kanun lâyihası ile Trabzon Mebusu Emrullah Nutku'nun, zaruri ihtiyaç maddelerinin kontrol ve tevzii, Tokad Mebusu Ahmet Gürkan'ın, Millî Korunma Kanununun 4945 sayılı Kanunla tadil edilen 31 nci maddesinin I nci bendi ile 57 nci maddesinin II, III, IV ve V nei bentlerinin değiştirilmesi ve Afyon Karahisar Mebusu Kemal Özçoban'ın, Millî Korunma Kanununun 4945 sayılı Kanunla değiştirilen 64 ve 69 neu maddelerinin tadili hakkında ka-	3:4	

	Sayfa
nun teklifleri ve Muvakkat Encümen mazbatası (1/386, 2/30, 83, 155)	5:29,31:35
6. — Sualler ve cevaplar	29
<i>A — Tahrirî sualler ve cevaplar</i>	<i>29</i>
1. — Sivas Mebusu Nuri Demirağ'ın, istinaf mahkemeleri teşkilinin düşünülüp düşünülmediğine dair sualine Adliye Ve-	

	Sayfa
kili Hüseyin Avni Göktürk'ün tahrirî cevabı (7/170)	29:30
2. — Sivas Mebusu Nuri Demirağ'ın, Gelir Vergisinin büyük zirai işletmelere ve çiftçilere de teşmili hususunun düşünülüp düşünülmediğine dair sualine Maliye Vekili Nedim Ökmen'in tahrirî cevabı (7/171)	30

1. — SABIK ZABIT HULASASI

Kayseri Mebusu İbrahim Kirazoğlu ve iki arkadaşının, Türkiye Cumhuriyeti Emekli Sandığı Kanununa iki geçici madde eklenmesi hakkındaki kanun teklifi, talepleri üzerine geriverildi.

Şeker kanunu lâyihasının, Konya Mebusu Himmet Ölçmen'in, Şeker kanunu teklifini müzakere etme üzere kurulmuş bulunan Muvakkat Encümende görüşülmesi ve bu encüme Ziraat Encümeninden de üç âzanın iltihakı kabul edildi.

Ruznamede bulunan kanun lâyiha ve tekliflerinin suallerden önce müzakere edilmesi hakkındaki tahrir kabul olundu.

Manisa Mebusu Muammer Alakant ve bir arkadaşının, Meclisin çalışma saatlerine mütaallik tahriri reddedildi.

Millî Korunma Kanununun bâzı maddelerinin tadiline dair kanun lâyihasının 53 ve 56 nci maddeleri kabul edildi ve 57 nci maddesinin I nci bendinin müzakeresine başlandı.

Basın Kanununun bâzı maddelerinin tadiline

ve kanuna muvakkat bir madde ilâvesine dair kanun lâyihası ile

Neşir yoluyla veya radyo ile işlenecek bâzı cürümler hakkındaki 6334 sayılı Kanunun adı ile bâzı maddelerinin tadiline dair kanun lâyihasının Adliye ve Dahiliye encümenlerinden onar âza alınmak suretiyle teşkil edilecek Muvakkat Encümende müzakere edilmesi kabul olundu.

Millî Korunma Kanununun bâzı maddelerinin tadiline dair kanun lâyihasının 57 nci maddesinin I nci bendi üzerindeki müzakereye bir müddet daha devam olundu.

1. VI. 1956 Cuma günü saat 15 te toplanılmak üzere İnikada nihayet verildi.

Reisvekili	Kâtip
Tokad Mebusu	Antalya Mebusu
<i>İ. Baç</i>	<i>A. Konuk</i>
	Kâtip
	Zonguldak Mebusu
	<i>E. Sayar</i>

Sualler

Şifahi sual

1. — Tunceli Mebusu Fethi Ülkü'nün, kâğıt buhranının izalesi için ne gibi tedbirler düşünül-
düğüne dair şifahi sual tahriri, Devlet, İktisat ve Ticaret ve İşletmeler vekâletlerine gönderilmiştir. (6/239)

Tahrirî sualler

1. — Hatay Mebusu Şekip İnal'ın, Hatay vilâyetinin Antakya merkez kazasında intişar

eden Atayolu, Sabah, Yeni yol ve Hatay gazetelerine valilikçe verilen resmî ilân bedellerinin miktarına dair tahrirî suali, Devlet Vekâletine gönderilmiştir. (7/179)

2. — Giresun Mebusu Doğan Köymen'in, Ankara, İstanbul ve İzmir şehirlerinde gıda maddeleri üzerine toptan iş yapan ticarethanelere dair tahrirî suali, İktisat ve Ticaret Vekâletine gönderilmiştir. (7/180)

2. — HAVALE EDİLEN KÂĞITLAR

Teklif

1. — Bursa Mebusu Muhlis Erdener ve iki arkadaşının, Kâzım Karabekir, Ali Fuad Cebesoy ve Cafer Tayyar Eğilmez'in tekaütlük tarihlerinin tashihi hakkında kanun teklifi (2/313) (Maliye ve bütçe encümenlerine)

Mazbatalar

2. — 1956 malî yılı Muvazenei Umumiye Kanununa bağlı cetvellerde değişiklik yapılması hakkında kanun lâyihası ve Bütçe Encümeni mazbatası (1/456) (Ruznameye)

3. — Maarif Vekâleti kuruluş kadrolariyle

merkez kuruluş ve görevleri hakkındaki 2287 sayılı Kanunda değişiklik yapılması hakkındaki 4926 sayılı Kanuna bağlı (1) sayılı cetvele bâzı kadroların eklenmesine dair kanun lâyihası ve Maarif ve Bütçe encümenleri mazbataları (1/307) (Ruznameye)

4. — Devlet memurları aylıklarının tevhit ve teadülüne dair olan 3656 sayılı Kanuna bağlı (1) sayılı cetvelin Tapu ve Kadastro Umum Müdürlüğü kısmında değişiklik yapılması hakkında kanun lâyihası ve Bütçe Encümeni mazbatasını (1/370) (Ruznameye)

BİRİNCİ CELSE

Açılma saati : 15,13

REİS — Reisvekili İhsan Bağ

KÂTIPLER : Attilâ Konuk (Antalya), İbrahim Kirazoğlu (Kayseri)

3. — YOKLAMA

REİS — Yoklama yapacağız, efendim.
(Niğde mebuslarına kadar yoklama yapıldı)

REİS — Ekseriyetimiz var, celseyi açıyorum.

4. — RİYASET DİVANININ HEYETİ UMUMİYYE MÂRUZATI

1. — *Vâkı davet üzerine Fransa'ya gidecek olan Maarif Vekili Ahmet Özel'in avdetine kadar kendisine Hariciye Vekili Fuad Köprülü'nün vekillik edeceğine dair Riyaseti Cumhuriyet tezkeresi (3/361)*

HASAN ERDOĞAN (Kars) — Ruzname hakkında söz istiyorum.

REİS — Pekâlâ; bundan sonra söz vereyim.

Türkiye Büyük Millet Meclisi Reisliğine

Vâkı davet üzerine Fransa'ya gidecek olan Maarif Vekili Ahmet Özel'in avdetine kadar kendisine, Hariciye Vekili Profesör Fuad Köprülü'nün vekillik etmesinin, Başvekilin teklifi üzerine, muvafık görülmüş olduğunu saygı ile arz ederim.

Reisicumhur
C. Bayar

REİS — İttılânıza arz edilmiştir.

2. — *Balıkesir Mebusu Mekki Said Esen'in, basın suçlularının affına dair kanun teklifinin geriverilmesine dair tavriri (2/197, 4/212)*

Yüksek Reisliğe

Daha esaslı bir tetkika tâbi tutmak üzere basın suçlularının affına dair kanun teklifimin geriverilmesine müsaadelerinizi rica ederim.

Balıkesir Mebusu
Mekki Said Esen

REİS — Geriverilmiştir.

3. — *Uşak Mebusu Orhan Dengiz'in, Emekli Sandığı Kanununun 65 ve 68 nci maddelerinin tadiline dair kanun teklifinin geriverilmesi hakkında tavriri (2/300, 4/213)*

Yüksek Reisliğe

Emekli Sandığı Kanununun 65 ve 68 nci maddelerinin tadiline mütedair olan kanun teklifinin aynı, daha önce bir mebus arkadaş tarafından Meclise getirilmiş ve Maliye Encümenince karara bağlanmış olduğundan teklifimin geriverilmesini arz ve rica ederim.

Uşak Mebusu
Orhan Dengiz

REİS — Geriverilmiştir.

4. — *Nafia Encümeni Riyasetinin, Aydın, Balıkesir, Bilecik, Edirne, Eskişehir, Kırklareli ve Konya vilâyetlerinde 1955 - 1956 yıllarında tabii âfetlerden zarar görenlere yardım yapılması hakkındaki kanun lâyihasını müzakere etmek üzere muvakkat encümen teşkili hakkındaki tezeresi (1/272, 3/362)*

Yüksek Reisliğe

Encümenimizden başka Dahiliye, Adliye, Maliye ve Bütçe encümenlerine de havale edilmiş olan Aydın, Balıkesir, Bilecik, Edirne, Eskişehir, Kırklareli ve Konya vilâyetlerinde 1955 - 1956 yıllarında husule gelen deprem, sel ve yangın felâketlerinden zarar görenlere yardım yapılması hakkındaki kanun lâyihası encümenimizde müzakere edilmiştir.

Aylardan beri mağdur bir durumda bu yardımı bekleyen vatandaşların âcilen dertlerine derman olunabilmesi için kanunun yukarıda adları yazılı encümenlerden seçilecek üçer kişiden müteşekkil bir muvakkat encümende görüşülmesi, kanunun bir an önce çıkması bakımından zaruri görülmüştür.

Keyfiyetin Umumi Heyete arzını saygılarımla rica ederim.

Nafia Encümeni Reisi
Gazianteb
Süleyman Kuranel

REİS — Rükneddin Nasuhioğlu, buyurun.

RÜKNEDDİN NASUHIOĞLU (Edirne) — Muhterem arkadaşlarım, üç ay evvel vâkı olan su baskımından dolayı birçok vatandaşların evleri yıkılmıştır. Hali hazırda muntakam dâhilindeki üç kazada bine yakın halk çadır içerisinde oturmakta veyahut bâzıları da komşularına sığınmış bulunmaktadırlar. Beş encümenden bu kanunun çıkması çok güçtür; binaenaleyh mu-

vakkat bir encümene verilmek suretiyle bir an evvel tahakkuk ettirilmesi lâzımdır. Bunun kabulünü rica ederim. Mâruzatım bundan ibarettir.

REİS — Efendim, takrirden Nafia, Dahiliye, Adliye, Maliye ve Bütçe encümenlerinden üçer âza alınarak muvakkat encümen teşkili talebolunmaktadır. Takriri yüksek reyinize arz ediyorum. Muvakkat encümen teşkilini kabul edenler... Etmeyenler... Kabul edilmiştir.

Hasan Erdoğan.

HASAN ERDOĞAN (Kars) — Arkadaşlar, 5 ay evvel haklarında Meclis tahkikatı açılması için eski iki bakan hakkında takrir vermiş ve huzurunuzda Riyaset Divanından mütaaddit defalar bunun ruznameye alınmasını isairham etmiştim. Maalesef yine bu takririn ruznameye alınmadığını gördüm. Kış devresi bitmek üzeredir. Belki yakında Meclis tatile girecektir.

SÜLEYMAN KURANEL (Gazianteb) — Girmiyeeceğiz.

MURAD ÂLİ ÜLGEN (Afyon Karahisar) — Teşrinlere kadar çalışacağız.

HASAN ERDOĞAN (Devamla) — Bana bir teminat olamaz, sizin bu sözleriniz.

Ben vazifemi takibedebilmek için Riyaset Divanından istirahat ediyorum, tek taraflı hareket etmesinler, beş aydan beri vermiş olduğum takriri ruznameye alsınlar.

REİS — Takrir ruznameye alınacaktır.

Buyurun Tuarn Güneş.

TURAN GÜNEŞ (Kocaeli) — Muhterem arkadaşlar, bendeniz de Yüksek Riyasete takdim etmiş olduğum bir takrirden Türk Ceza Kanununun 481 nci maddesinin, bu arada 481 nci madde üzerine müesses Tevhidi İctihat kararının müzakeresi sırasında, bu kararın alınmasında bâzı yolsuzluklar, bâzı sahtecilikler vukua geldiği şeklindeki beyan üzerine, o zaman Temyiz Reisi olan Halil Özyörük hakkında Meclis tahkikatı açılmasına dair bir takrir takdim etmiştim. Aradan uzun zaman geçtiği halde, bendeniz de bu takririmin bir türlü ruznameye alınmadığını görmekteyim.

Muhterem arkadaşlar, Meclis tahkikatını icabettiren bu kabîl meselelerde hakikaten böyle ihmallerin yeri olmaması lâzımgelir. Filhakika bu kabîl tahkikat birtakım evrak üzerinde yapılacaktır. Vâridolsun olmasın, ilgililerin tahkakat açılması yolunda verilen bir tak-

rir veya bir teklif üzerine bütün evrakı imha etmesi veyahut işleri öylecesine ayarlaması mümkündür. Bu takdirde ortada hakikat mevcudolsa dahi suç unsuru bulmak mümkün olmayacaktır. Bundan evvel üç vekil hakkında bir, bir vekil hakkında ayrıca bir Meclis tahkikatı açılması taktirri verildiği zaman taktirrihlerin gündeme alınması hakkında normal müddetlere belki riayet olunmuştur. Ondan sonra yapılmış olan Meclis tahkikatı açılması hakkındaki teklifin ruznameye alınmaması karşısında üzülmemek mümkün değildir. Bendeniz, riyastten rica ediyorum, hiç olmazsa zaruri müddetler içinde ruznameye alsınlar.

REİS — Turan Güneş arkadaşımızın teklifi hakkında lüzumlu muamele icra edilecektir.

Fethi Çelikbaş.

FETHİ ÇELİKBAŞ (Burdur) — Muhterem arkadaşlar, 1955 senesinin Nisan ayında, yani bundan on üç ay evvel bâzı mebuslarla birlikte Meclis Riyasetine takdim ettiğimiz Türk Ceza Kanununun 481 nci maddesinin tadiline dair kanun teklifimiz, 26 Nisan 1956 tarihinde Adliye Komisyonunun bu kanun teklifine mütaallik mazbatayı Riyaset Divanına vermiş olmasına rağmen; hâlâ gündeme alınmamıştır.

Şimdi, müsaade buyurursanız meseleyi Nizamnamei Dahili önünde, sadece Yüksek Heyetinizin huzurunda, Riyaset Divanının vazifesini yapmamış olmasının bir delili olarak, tesbit etmekle iktifa edeceğim.

Meclis Dahili Nizamnamesinin 34 ncü maddesi şu hükmü de ihtiva ediyor :

(... Encümen mazbatalarını reis, mazbata muharriri ve kâtipten maada müzakerede hazır bulunmuş âza imzalar.

Encümenler mazbatalarını Meclis Riyasetine verirler.

Riyaset bu mazbataları derhal bastırıp âzaya dağıttırır.

Encümen mazbataları Riyasete verildikçe re'sen Zabıt ceridesine ve ruznameye geçer ve levhaya talik olunur.)

Şu halde encümenlerde müzakere edilmiş kanun lâyiha veya tekliflerinin o encümenler tarafından mazbatası hazırlanır ve Riyasete tevdi edilirse Riyasetin bunları tutması Nizamnameye göre mümkün değildir. Otomatikman, sıra ile bunların gündeme geçmesi iktiza ederken 26 Nisan 1956 tarihinde, bundan bir ay evvel, encümen bu vazifesini yapmış olduğu halde Riyaset Divanı maalesef hotbehot Nizamname hükmünü ihlâl etmiştir. Bu hususun huzurunuzda tesbit edilmesi için söz almış bulunuyorum.

REİS — Fethi Çelikbaş'ın kanun teklifi yanında Muhterem Âzaya tevzi edilecek ve ruznameye alınacaktır.

Gündem hakkında bir taktirri vardır, okuyoruz.

Yüksek Reisliğe

Kanun lâyiha ve tekliflerinin sözlü sorulardan evvel görüşülmesini arz ve teklif ederim.

Burdur Mebusu

Mehmet Özbey

REİS — Suallerden evvel kanun lâyiha ve tekliflerinin müzakeresi teklif edilmektedir. Kanun lâyiha ve tekliflerinin suallerden evvel görüşülmesini reylerinize arz ediyorum. Kabul edenler... Etmeyenler... Kabul edilmiştir.

5. — MÜZAKERE EDİLEN MADDELER

1. — *Millî Korunma Kanununun tadiline dair kanun lâyihası ile Trabzon Mebusu Emrullah Nutku'nun, zaruri ihtiyaç maddelerinin kontrol ve tevzii, Tokat Mebusu Ahmet Gürkan'ın, Millî Korunma Kanununun 4945 sayılı Kanunla tadil edilen 31 nci maddesinin 1 nci bendi ile 57 nci maddesinin II, III, IV ve V nci bentlerinin değiştirilmesi ve Afyon Karahisar Mebusu Kemal Özçoban'ın, Millî Korunma Kanununun 4945 sayılı Kanunla değiştirilen 64 ve 69 ncü maddelerinin tadili hakkında kanun teklifleri*

ve Muvakkat Encümen mazbatası (1/386, 2/30, 83, 155)

REİS — Millî Korunma Kanununun müzakeresine devam ediyoruz. 57 nci maddenin 1 nci fıkrası üzerinde müzakereler devam ediyordu. Fıkraı bir daha okuyoruz efendim.

Madde 57. — I - 31 nci maddenin II nci, III ncü, VIII nci ve IX ncü bentleriyle X ncü bendinin 3 ncü fıkrasında ve XI nci bendinde yazılı suçlarla 32 nci maddede yazılı suçları iş-

liyenler, işlemeye teşebbüs edenler, bu fiillere iştirak edenler veya bu fiilleri yaptırırlar hakkında 10 seneden 30 seneye kadar ağır hapis ve 10 000 liradan 30 000 liraya kadar ağır para cezası hükmolunur.

REİS — Ekrem Anıt. Encümen namına mı?

MUVAKKAT ENCÜMEN SÖZCÜSÜ EKREM ANIT (Samsun) — Evet efendim, encümen namına.

Muhterem arkadaşlar, 57 nci madde geçen toplantıda komisyonumuz tarafından şu şekilde değiştirilmiş ve Riyaset Makamına sunulmuştu :

(Madde 57. — I - 31 nci maddenin II, III, VIII nci ve IX neu bentleriyle 10 neu bendinin 3 neu fıkrasında ve XI nci bendinde yazılı suçlarla 32 nci maddede yazılı suçları işliyenler...) şeklinde olacaktır. Mâruzatım budur.

REİS — Öyle okundu.

Emrullah Nutku. (Yok sesleri)

Veysel Varol.

VEYSEL VAROL (Erzincan) — Muhterem arkadaşlarım; bugün mutlak olan bir hakikat varsa o da ticaret erbabının kanaatkâr olmayışıdır. Bâzi arkadaşlarım ve bilhassa Muhlis Erdener arkadaşımız namuslu ticaret erbabından bahsettiler.

Ticaret erbabının herkes kadar namuslu oldukları tabiidir. Yalnız piyasada bugün her hangi bir eşyanın şu mağazada on, diğer mağazada aynı eşyanın hissedilir derecede aşağı bir fiyatla satılmadığı müşahede edilirse bu kıyaslanmanın pek yerinde olmadığı kendiliğinden görülür ve bugünkü kanunun vaz'ına da lüzum kalmaz. Bu gibilere namus telâkkisini ileri sürmeden kanaatsizdirler, diyebileceğim.

Kısa bir zamanda zengin olma hırsı karşısında piyasada mevcut istikrarsızlık bâriz olarak görülürken bunun önlenmesi elbette ki, cemiyetimizin selâmeti bakımından elzemdir. Bundan evvelki kanunda ağır hapis ve para cezaları mevcutken büyük tüccarların bu işten sıyrıldığı ve bâzi küçük esnafın mahkemelere verilerek tazarrır olduklarını yine aynı arkadaşımız ifade buyurmuşlardı. Bugün maddelerini görüştüğümüz kanuna daha ağır müeyyideler ilâve ederek tatbiki cihetine gitmezsek eskisini tekrar etmekten başka bir şey yapmış olmayız. Kanunlar vaz' edilirken o cemiyet kendi bünyesini de hesaba katarak hareket etmek mecburiyetindedir. Memle-

kette yer yer şeker, çay, kahve, ilâç, kalay, çivi ve daha birçok hayati maddeleri istok eden bir tüccarın her hangi bir emtiayı beş kuruş fazlasına satanla birlikte muhakeme edilmesi adalet ve hukuk prensiplerine sığmaz.

Muhterem arkadaşlarım; her hangi bir vatandaş fevrî, hissi bir hareket neticesinde kaatil olabilir ve bu vatandaş idam cezasına çarptırılabilir. Ama bu, memleketin iç bünyesini sarsacak hattâ muayyen zümrenin sıkıntı ve sefaletine sebeb olacak şekilde hareket eden gözü kararmış ticaret mensuplarının o cemiyet içinden temizlenmeleri de bu memleket ve bu vatan için elzem ve şarttır.

Kanunda izah ettiğim şekilde hareket edenlerin idam cezasına müstahak olacaklarını ben de kabul etmekteyim. Kanaatkâr bir tüccarın ardiyesinde stoku olmazsa bu kanun hükümlerinden korkması ancak bir vehim telâkki edilir. Ben Şarklı olarak stokcuların idam cezasına müstahak olmalarını talep ve iştirham etmekteyim. Mâruzatım bundan ibarettir.

REİS — Halil Turgut.

HALİL TURGUT (Diyarbakır) — Çok muhterem arkadaşlarım, hukukçu değilim. Bu itibarla 57 nci madde üzerindeki düşüncelerimin sadece müşahedelerimin ruhumda bıraktığı intibaların mahsulü olarak kabul buyurulmasını iştirham ederim.

Çok muhterem arkadaşlarım, meriyette bulunan kanunlarımız daima cemiyetin nizamını derpiş etmiş, istihdaf etmiş ve tatbikat sahasında da bu şekilde yürütülmüştür. Bunlar arasında istihdaf ettiği maksat ve gayenin tahakkukuna hizmet etmiş, kanunlar olduğu gibi, tatbikatta beklenen neticenin istihsaline yaramıyanlar da vardır.

Şimdi, senelerden beri iktisadi bir buhran içinde olduğumuz teranesini duymaktayız. Bu iktisadi buhranın büyük bir kısmının psikolojik bir buhran olduğunu görmemek mümkün değildir. Bu psikolojik buhranı yaratanların, bu kürsüden bugünlerde sık sık tekrarlanan karaborsacıların veya karaborsacılara mütemayil ruhta olan kimselerin olduğu da meydandadır. Bunun için 57 nci madde ile izah edilen bu suçların cezası her halde bu suçun mahiyetine göre değildir, daha çok ağır olmalıdır. Türk milletini iktisaden sarsacak kadar karaborsacılığa iltifat eden ve karaborsacılıkta âdeta ihtisas sahibi olan kimselerin Türk Milletinin huzurunda mutlâka seh-

paya çekilmeleri şarttır. Türk milleti bunu görmek istemektedir. Bugün cephelerde vazifesini bırakıp da düşmana yardım eden, düşmana iltihak eden bir fert vatan haini olarak tanınır ve idam edilir. Bilmem, Reisiicumhura, suikast yapan insan idam edilir, (Hattâ mebusa sesleri) daha birçok vakalarda bu gibi suçları işleyenler idama mahkûm edilir. Fakat nasıl oluyor da Türk milletini topyekûn sefalete sevk etmeye çalışan bir insanın idamı istenmesin.

Sözlerimin başında itiraf ettim; hukukçu değilim. Hukukçulardan duyduğuma göre suçla ceza arasında bir muadelet, bir mutabakat olmalıdır, denmektedir. Fakat muhterem arkadaşlarım, fevkalâde hallerde - ki fevkalâde halin mevcud olduğuna kaaniim - Türk milletini sefalete, sefahte sürükliyen kötü bir ruhun sinsi sinsi yurdun her köşesine yayılmakta olduğunu esefle ve teessürle görmekteyiz. Bu bakımdan bu fevkalâde hallerde bu suçu işleyenlere, Veysel Varol ve Kemal Özçoban arkadaşlarımızın iddiaları veçhile idamlarının zaruri olduğunu bendeniz de itiraf etmek mecburiyetindeyim. Bu itibarla Türk milletinin bize tevdi ettiği salâhiyeti bu kürsüden tekrar etmek, ilân etmek bizim vazifemizdir. Karaborsacılık yapan, ihtikâr yapan adam bence Türk milletinin kanına susamış bir insandır, idam edilmesi lâzımdır.

Mâruzatım bundan ibarettir.

REİS — Hilmi Dura.

HİLMİ DURA (Kastamonu) — Muhterem arkadaşlarım, 57 nci maddenin müzakere edilmiş olan birinci bendi, bundan evvelki maddelerde tesbit edilen bâzi suçları cezalandırmakta ve bu arada 57 nci maddenin birinci bendi Millî Korunma Kanununun 31 nci maddesinin ikinci bendinde yazılı suçları işleyenlere ceza verilmektedir.

31 nci maddenin ikinci bendinin B fıkrasında şöyle bir suç vardır. «Fiyatları, kâr hadleri, ücretleri veya tarifeleri, cinsleri, neveleri ve vasıfları hükümetçe tâyin olunan veya belediye veya ticaret ve sanayi odalarına yahut valilere tesbit ettirilen malların haklı sebep olmaksızın satışa arz edilmemesi veya satışından imtina olunması veya kaçırılması veya satılmadığı halde satılmış gibi beyan edilmesi yahut tarifeye dâhil hususların haklı sebep olmaksızın ifasından imtina olunması yasaktır.»

Dikkat buyurulduğu takdirde görülecektir

ki; kâr hadleri hükümetçe tâyin olunan veya belediye ve ticaret odalarına veyahut valilere tesbit ettirilen malların kaçırılması veya natiğinden imtina olunması yasaktır. Fakat biz, hükümet teklifinde olmamasına rağmen, 31 nci maddenin 9 ncu bendi ile ayrı bir hüküm vaz'etik ve burada, hükümet hilâfına karar vermedikçe ithalâtçı kârı % 20, toptancı kârı % 10, perakendeci kârı % 25 i geçemeyecektir dedik. Binaenaleyh hükümetin hilâfına karar vermediği her madde bu kanunun 31 nci maddesinin 9 ncu bendinde yazılı kâr hadlerine tâbidir. Hükümetin kâr hadlerini tesbit ettiği maddelerin satışından imtina olunması veya kaçırılması hallerinde 57 nci maddenin şimdi burada müzakere ettiğimiz 1 nci bendiyle ceza tâyin ettiğimiz halde; hükümetçe kâr hadleri tesbit edilmeyen ve fakat 31 nci maddenin 9 ncu bendiyle Yüksek Heyetiniz tarafından kâr hadleri tesbit edilen maddelerin satışından imtina edilmesi veyahut kaçırılması gibi haller suç sayılmamaktadır.

Bu yüzden kanunda büyük bir boşluk meydana gelmektedir. Bu boşluk, 31 nci maddenin 9 ncu bendinin hükümet teklifinde olmaması ve müeyyide maddelerinin evvelce buna göre tanzim edilmiş bulunması ve bilâhara encümen ve Yüksek Heyetiniz tarafından yapılan tetkikat sırasında unutulmuş olmasından ileri gelmektedir.

Bendeniz 57 nci maddenin birinci bendine şöyle bir fıkranın ilâvesiyle boşluğun doldurulacağını ümidediyor ve encümenin de bu fıkrayı mülâyim karşılayacağını zannediyorum.

57 nci maddenin 1 nci bendine ilâve edilecek fıkra :

(31 nci maddenin IX ncu bendindeki kâr hadlerine tâbi bırakılmış maddelerin de haklı sebep olmaksızın satışa arz edilmemesi veya satışından imtina olunması veya kaçırılması veya satılmadığı halde satılmış gibi beyan edilmesi halinde aynı ceza hükmolunur.)

Teklifim budur.

Muhterem arkadaşlar, bu münasebetle teklifimin dışında olmakla beraber madde mevzuuna giren idam teklifine de kısaca dokunmak istiyorum. İdam müessesesi Millî Korunma Kanunumuza vaktiyle girmiştir. Sembolik olarak girmiştir ve hiçbir netice sağlamamıştır. Psikolojik bakımdan da bir şey sağlamamıştır. Kaldı

ki, idam cezası en iptidai cemiyette de en mütekâmil cemiyette de bugüne kadar her devirde en kötü suç sayılmış fiillere verilmiştir. Adam öldürmek, casusluk ezelden beri âmme vicdânında kötü fiiller olarak karşılanmıştır. Halbuki Millî Korunma suçları için bunu iddia edemeyiz. Bugün idam cezasıyla müeyyidelendirmek istediğimiz fiil bundan yirmi sene evvel cemiyetimizde suç değildi. Belki iki sene sonra da suç sayılmıyacağız. İki sene, belki altı ay sonra, fevkalâde halin kalkması üzerine şu kanunu meriyetten kaldırdığımız takdirde suç olmayacak bir fiil için, bugün adam asmak, idam etmek yoluna gitmekte bendeniz vicdani bakımdan, hukuki bakımdan mahzur mütalâa etmekteyim. Bu ciheti Umumi Heyetin dikkat nazarlarına arz ediyorum. (Alkışlar)

REİS — Sıtkı Koraltan.

SITKI KORALTAN (Afyon Karahisar) — Muhterem arkadaşlarım;

Millî Korunma Kanununa ait tasarının umumi hatları üzerindeki müzakereler esnasında söz almış ve Millî Korunma Kanununun mücip sebeplerini izah ve gelip geçen hükümetlerin bu kanunla istihdaf ettiği gayeyi arz etmiş ve on bir tadilden sonra bugünkü şeklini alan kanunun dahi ihtiyaçlara cevap veremediğini ifade ederek; karaborsanın cemiyet bünyesini kemiren bir âfet olduğunu misaller tadadettikten sonra sözlerime şöyle nihayet vermiştim.

Ceza hukuku prensiplerine göre taammüden adam öldüren aynı cezaya mahkûm olur.

Ya bir millet hükümranlıklarını çiğniyerek cemiyetin hayatı ve istikbaline kastedenlerin cezası ne olmalıdır? demiştim.

Muhterem arkadaşlarım;

57 nci maddenin müzakeresi dolayısıyla söz aldığım bu anda millî vicdandan gelen feryadı hepimiz gibi duymuş nâciz bir arkadaşımızın bu kadar tecrübeden sonra artık ibreti müessire müessesesinin küşadına ait temenni ve dileklere ve bunun mücip sebeplerini arz ve ispata başlamadan, Büyük Millet Meclisini şiddet müeyyidesi tatbikine götüren sebeplerin içtimai ve iktisadi saik ve bunların mahiyetleri üzerinde bir lâhza teyakkuf etmek ve bu zaruretle küçük bir mukaddimeden sonra mevzua girmek istedim. Beş on dakikalık mâruzatım belki sizler için baş ağrısı olabilecek, fakat bu kanuna yüksek

heyetiniz tarafından izhar buyurulan alâka ve hassasiyetin mahiyetini teyidedecektir.

Muhterem arkadaşlar; yüksek malûmları olduğu üzere, biz milletçe bir iktisadi kalkınma savaşına çıkmış bir cemiyetiz. Gayemiz; Tanzimattan beri Garp milletleri seviyesine ulaşmak azminde kesin ifadesini bulmakla beraber engelleyici sebeplerin zamanımıza kadar akıp gelen tarihi seyri içinde seleflerimizden devraldığımız memleketi cılız bir iktisat yapısı içinde bulduk. Bu yapının son modelini 1950 Mayısının arkasında kalan senelerin getirdiği hazin tabloda müşahade etmenin ıstırabı, hâlâ kanıyan bir yara gibidir. Bütün bu özleyişler; millî iradenin teessüsüne tarih başlangıcı olan 14 Mayıs günü dinmiş oluyordu. Filhakika millî iradeye müstenidolarak iktidara gelen Demokrat Hükümet, memleketi içine girdiği çıkmazdan kurtarmak için yeni bir vatan inşasının programını çizdi. O program kalkınma savaşı programı idi. Tafsilâtına girmek istemediğim bu konunun ana hatlarını dış âlemin görüşü ile ifade etmek icabederse, az zamanda kurduğumuz medeni âbideler Garp memleketlerinde dillere destan, Orta - Doğu'da milletlere örnek oldu. Hakikaten bizim kalkınmamızdan örnek alan Orta - Doğu kardeş milletler yer yer vatanlarını mamureye çevirmenin yolunu aramakla meşguldürler. Garplılara göre Türk Milletinin son altı yıl içinde giriştiği hamlenin ileri temposu 19 ncu asır Amerikan hamlesinin fersahlarla ötesindedir. Yanmış yıkılmış bir vatanın son yıllarda gösterdiği dinamizmin iftihar duygularımızı kamçılayan örnek eserleri; milletin bugününe azim ve geleceğine ümit vermektedir.

Muhterem arkadaşlar, kalkınma hamlemize millî gelirlerden 8 milyar liranın üstünde bir yatırım yaptık.

Fakat aziz arkadaşlarım, milletçe yöneldiğimiz iktisadi rotanın geleceği üzerindeki ümitlerimiz ne kadar kuvvetli ve Türk Milletinin mesut istikbaline ait tedbirlerimiz ne kadar isabetli ve verimli olursa olsun bizi içimizden kemiren bir hastalığın önüne geçecek tedbirleri almakta gelip geçen Büyük Millet Meclislerinin millî korunma tedvinlerinde belki islah gayesi elde edilebilir düşüncesiyle ve milletin de alicenaplık hislerine tercüman olarak izhar buyurduğu rahim ve şefkat duyguları, karaborsa âle-

mi için bir gün daha şiddetli hükümlerin gelebileceğine ait bir ikaz çanı sayılmamış, bilâkis mevzuat arasındaki boşluklar ve müeyyidelerdeki hafiflik ve kazai tatbikattaki büyük toleranslar karaborsanın memleket sînesinde bir engerek heybetiyle çöreklenmesine istenmiyerek inkışaf zemini hazırlamış oldu.

Muhterem arkadaşlar, bu mâruzatımla fiyatların yükselişinde yegâne âmilin ihtikâr olduğunu iddia edecek bir noktainazarın mürevvici mevkiine düşmek istemediğimi takdir buyurursunuz. Fiyat yükselişini intaceden muhtelif sebeplerden birinin de gayrimuhik kazanç kasdı olduğunu arz etmek istiyorum. Fiyat yükselişini doğuran âmilleri dış ve iç âmilliler olarak iki sınıfta hulâsa etmek mümkündür;

Bütün cephelerde sayısız insan başı yiyen ve hesapsız malzeme tüketen ve mamureleri harabeye çeviren İkinci Cihan Harbinin şeklen duraklamasına rağmen milletlerin ruhuna emniyet telkin etmiyen sulh oyalamaları ve müstakbel harb endişeleri ve sinir harbine revaç veren milletlerarası istikrarsız bir devrede yaşanılmış olması ve bu halin kötü ruhlu insanlarda bir spekülasyon arzusunu doğurması fiyat tereffülerine birinci sebep; ve harbe giren milletlerin yaptıkları büyük yatırımların henüz yüzde 100 semeresini vermemesi ve bunun tevli dedebileceği ihraç darlığı ikinci bir sebebolabilir.

Dahilde; kalkınmanın istilzam ettiği malzeme ithali ve bunun döviz tasarrufiyle elde edilmesi neticesi diğer zaruri istihlâk maddelerindeki ithal tahdidi üçüncü sebep; istihsal ve imalâtın her kolundaki fevkalâde artışlarına rağmen vatandaşta hayat telâkkilerinin değişmesi ve ileri hayata ait eskiden beri özlediği geçim ve istihlâk şartlarının genişlemesi ve çoğalan istihsal ve imalâtın bu suretle mevcuda yeter bir hacim dairesinde en çok seviyeye çıkmamış olması bu sebeplerin dördüncüsünü teşkil eder.

Muhterem arkadaşlar; bütün bunlar birer vakiadır. Fiyat yükselişine az - çok sebebolmuş, dış ve iç âmilliler vardır. Fakat tetkikimize mevzu olan karaborsa yukarda arz ettiğim türlü sebeplerin istilzam etmediği korkunç bir istikamette almış yürümüştür. Sebeplerin sonuncusu ve en mühimmi mevzuat arasında tersine işliyen zekâlara çıkış noktası bırakacak boşluklar ve bilhassa ceza müeyyidelerinin kifayetsizliğidir. Çünkü; muhterem arkadaşlar; muhtekir kü-

gük cezalara o kadar kanıksamıştır ki, âdeta bu cezalar bir milletin adalet müesseseleriyle alay eder gibi menfaat dolaplarını çevirmeye bir mânia teşkil etmemiştir. Bütün bu ithal tahditleri ve milletlerarası gerginliğin ruhlara verdiği emniyetsizlik köyde, şehirde vucut bulan istihlâk fazlalığı ve bunların getirmesi tabii olan fiyat yükselişleri birer hakikat olmakla beraber şimdi kendilerine meydan muharebesi kabul ettiğimiz karaborsa mâruz türlü iç ve dış saikleri kalkan ve menfaat hırsını kılıç yaparak tarihin efendisi bir millet varlığıyla pervasızca kılıç - kalkan oyununa savaşıp bulunuyor. Millî Korunma Kanununun revizyona tâbi tutulması sebebi yukarda izah ettiğim mahsusun fevkindeki aşırı gidişi önlemek maksadına mâtuftur. Hakikat budur. Muhterem heyetiniz bu netice üzerinde duracak ve âdil kanunlarınızla piyasayı normal haddine irca buyuracaksınız.

Muhterem arkadaşlar; karaborsanın azimet noktası, yürüyüş istikameti ne olursa olsun milletler tarihinde zaman zaman kara sahifeler açan bu kötü gidişi alaşağı etmenin zamanı gelmiştir. O derecede ki, Büyük Millet Meclisi bir daha bu mevzua avdet lüzumunu görmeden son kanunla Türk milletinin halâsına şahidolsun, ve âbideleşen kanunları serisine bir yenisini daha ilâve etmek suretiyle büyük tarihî vazifesini şerefle yerine getirmiş bulunsun.

Muhterem arkadaşlarım; bâzi arkadaşlarımızın da pek yerinde olarak işaret buyurdıkları vehile kalkınma politikamızın göz doyuracak ve gönüllere ferahlık verecek neticeleri alıncaaya kadar devamı zaruri ve ondan sonrası için bittabi lüzumsuz olan bu kanunu bugünkü şartlar içinde iktisadi bünyemizle ahenktar bir kemale ulaştırmak ve vatandaş hak ve menfaatlerini ve hattâ vatandaş hayat ve istikbalini gasıbın tasallutundan kurtarmanın tek çaresi yukarda arz ettiğim ibreti müessire müessesesinin küşadında en verimli ifadesini bulacaktır.

Muhterem arkadaşlarım; Türk milleti; affı bol, müsamahası geniş, kalbi âlicenaplık duygularının tarihsel misalleriyle dolup taşan bir millettir. Bu ülvüvücenabın söz götürmez örneklerini Millî Korunma Kanununa ait ek ve tadiller zincirlemesi teyidetmiyecekse bilmem hangi misali aramakla zihin yoralım. Evet, filhakika Türk milleti ve onun yegâne mümessili olan Büyük Millet Meclisleri vatandaş hayatına kıyacak ted-

birleri daha evvel almak mümkün iken sırf bu âlicenaplık duygularının bir tezahürü olarak müeyyidelerin mahiyetine bir tedriğ istikameti kabul etti ve belki karaborsayı teşkil eden bedbahtlar bir gün ıslahı hal eder diye can yakıcı müeyyideler üzerinde mümsik davrandı. Bu mevzuda yürürlüğe giren her kanun bir evvelkine nazaran biraz daha şiddetli olmakla beraber daha şiddetlisinin geleceğine katî bir işaret teşkil etmesine rağmen kendilerini celbi menfaat ve def'i mazarrat hodgâmhğının çukurunda görenlerde maalesef salâh eseri müşahede edilmedi. Vatandaş midesinden çalman gıdanın ve türlü ihtiyaç maddelerinin bir gün kendileri için idam halkası olacağı neticesini teemmül etmediler. Bir gün kendi nefislerine reva görülmesini istemedikleri fenalığın vatandaşa da reva görülmemesi yolundaki ahlâki tefahhusa değer vermediler. Bu vatanın türlü nimetleriyle perverde olan, istiklâl ve hâkimiyetinden müstereken faydalanan adalette, vergide eşit haklara nail olan insanlar, bu mazhariyetin şükran hatırası olarak vatandaş hak ve menfaatine göz dikmemek necabetini gösteremediler.

Kanunların bağışladığı iş hürriyetinden faydalanarak meşru yollarla elde edilmiş servetlerinin en büyük koruyucusu olan devlet ve hükümeti en müşkül anlarında desteklemek şöyle dursun bu büyük varlıkla sanki bir mücadeleye giriştiler. Yıllardır bu mücadelenin seyri içinde Türk milletine açtıkları ölüm dirim savaşının başladığı günden beri devamına şahidoluyoruz. Fakat nerede biteceği malûm değil. Baksanız bu efendiler din ve kitap, sahibidirler. Kimi islâm kimi hiristiyân kimi musevidir.

Kitap sahibi insanlara yakışmayan şeyi kendilerine yakıştıran da bu bedbahtlardır.

Muhterem arkadaşlar; bunlar bir vatanın evlâtları ve bir tarihin muhtevalarıdır. Fakat sorarsınız vatanım para, dinim külçedir demekten de utanmazlar.

Fakat arkadaşlar, yine bu adamlar vatan tehlikede iken siperdedir. Sulh imzalandıktan sonra girkin çehreleriyle piyasayı karıştırır. Topladığı altınlarla yer değiştirir, tehlikede tekrar sipere girer.

Muhterem arkadaşlar; millet kesesinden kazanarak büyük servetler artıran bu insanlar arasında hayrı mahzi olarak bir eser vücuda getireni şöyle bir tarafa bırakalım. Bir hayrat

tesis ederek kendini hayırpervermiş gibi göstermiye ve zevahiri kollamıya dahi lüzum görmezler.

Karaborsa hareketlerinden milyonlar kazanmış bu gibileri son yıllarda en küçük hayır ve hasenat tesisi vücuda getirdiklerine dahi şahid olamıyoruz.

O halde muhterem arkadaşlar; vatanına arka çevirmiş, din ve ahlâk telâkkilerine ruhunda yer vermemiş, millet sevgisinden mahrum, diğergâmlıktan uzak yaşayan, kalbi yüksek duygulardan âzade bir mahlûka acımının millete acımamak olacağını düşünmekteyim.

Muhterem arkadaşlar, insan vücuduna ârız olan tufeyliler ne ise, mezruata ârız olan ve son yıllarda ismini öğrendiğimiz süne haşeresi ne ise bu gibiler de cemiyet bünyesine musallat olmuş parazitlerdir.

Nasıl ki, insan vücudu bu maraz âmillerinden temizlenmediği takdirde tehlikeye girer, nasıl ekinler diğer haşerenin itlâf edilmemesinden mahvolursa Türk Milleti de bu zararlılardan halâs edilmelidir.

Muhterem arkadaşlar, bu kanunun tatbiki dolayısıyla koparılacak birkaç baş ile, gül yüzü solmak istidadını gösteren millet bütünlüğünü nazarı takdir ve teyakkuzunuza arz ediyorum.

Ölüm cezası; ona hak kazanmış olanlara verildiği takdirde bir milletin hal ve âtisi için feyizli bir bahar yağmuru gibi tesirli olur. Zaten ölüm cezasının kabul ve ademi kabulü üzerinde cereyan eden asırlık münakaşalar pek azı müstesna bütün medeni milletlerin külliyelerinde yer etmiş bir müeyyidedir.

Muhterem arkadaşlar, ölüm cezası gidip gelmemektir. İnsan o âleme intikal etmeden önce âkıbetini kendi fiiliyle hazırlamaktan müçtenip ve mümkün mertebe fâni hayatın zevkından devamlı olarak kâm almaya sâidir.

Halbuki hürriyeti bağlayıcı cezalar girip çıkmak ihtimalleriyle dolu müeyyidelerdir. Millet mukadderatını ölçsüz ihtiraslarıyla ayak altına alan kötü ruhlular; hürriyeti bağlayıcı cezaların temyizinden, iadei muhakemesinden, tashihi kararından, hususi ve umumi af yollarından en son firardan ümitli kimselerdir.

Aynı zamanda idam müessesesi; hayata menfaatleri ile bağlanmış ve maveraya inan-

mamış, her şeyin bu âlemde olup biteceğine kail olmuş bu tip insanların tek korktuğu âkıbetdir. Çünkü onlar kazandığını burada yemek, burada bitirmek üzere gelmiş mahlûklardır. Onlar için bir ibreti müessire müessesesinin ardına kadar küşadında Türk Milletinin saadeti okunuyor.

Muhterem arkadaşlar; ihtikârın en ağırına karşı açacağımız bu kapıdan girecekler zaten bu efendi millet bütünlüğü içinde müşterek yaşama hakkını çoktan kaybetmiş insanlardır.

Muhterem arkadaşlar; ihtikârın en ağırına bu cezayı verirken âlicenap kalbleriniz irkilmesin. Bir millet tarihinin, halinin ve geleceğinin sizden beklediği budur.

Bu kararımız Türkiye Büyük Millet Meclisinin nigâhban olduğu millî hükümlerlik haklarını koruma yolunda ittihaz etmiş olacağı ölmez kararlardan birini daha teşkil edecektir. (Bravo sesleri)

Muhterem arkadaşlar, müessir ibret müessesesinin diğer unsuru da şüphe yok, ölüm cezasının şekli tatbikindedir. Bu husus da yüksek malûmları olduğu üzere hafayı mutlak, aleniyeti mutlaka ve nim hafi usulleri sayılabilir.

Bizim Ceza Kanunumuz nim hafi usulünü kabul etmiştir. Mahkûmun sabahın erken saatlerinde idam yerine getirilmesinde ve o suretle hükmün tenfizindeki gaye beşeri hissiyata en uygun oluşundandır. Halbuki millet ruhunda böylelerine karşı hissolan nefret duygusu bilâkis infazın mutlak aleniyet içinde vukubulmasını zaruri kılmıştır. Bu itibarla günün en kalabalık saatinde en geniş meydanlarda bu cezanın infazı cezadan beklenen gayeyi tahakkuk ettirebilecektir.

REİS — Sıtkı Bey vaktiniz dolmuştur.

SITKI KORALTAN (Devamla) — Bir cümlem kaldı efendim. Muhterem arkadaşlar, idam cezasını müstelzim bir suçun delil ve eserlerinin ortadan kaldırılmasına mâtuף vazife suiistimalleri erbabının da aynı cezaya çarptırılmasını mülâhazalarımıza ilâve ederken her vehile mukemmeliyet arz eden lâyhadan dolayı muhterem hükümeti tebrik eder yalnız 57 nci maddenin idama tahvil hususuna ait temennilerim nazara alınarak maddenin bir daha gözden geçirilmesi için encümene iadesini rica eder, mâruzatıma son veririm.

REİS — Buyurun Halit Ağanoglu.

HALİT AĞANOĞLU (Trabzon) — Muhterem arkadaşlarım, bu kanunun 57 nci maddesi üzerinde arkadaşlarımız konuşular. Bendeniz de fikirlerimi kısaca arz edeceğim:

Cezai müeyyidelerin tesisinde cürüm ve ceza münasebetleri üzerinde hatip arkadaşlarım durmuş bulunuyorlar. Cürüm ve ceza arasında münasebet ve mutabakat esastır. Fakat bu mutabakat ve münasebetler asıl âmme viedanının mutabakatına ve cemiyetin işleme ahengine uyarlık göstermek esasına istinadederler.

Cürüm ve ceza içtimai bir vakiadır. Cemiyetin viedanen tatmini asıldır. Böyle olduğu içindir ki, cürüm karşısında ceza, cemiyetlere göre değişmekte ve cemiyetlerin buldukları hallere göre değişmektedir.

Afrika kabaili arasında bir cürmün cezası medeni bir cemiyete aynı cürmün cezası ile beraberlik göstermez ve meselâ: Bâzı memleketlerde bir hırsızın kolu kesildiği halde, medeni bir cemiyette böyle bir cezanın düşünülmesi dahi ürperticidir. Cezalar iptidailikten, mütakâmil cemiyetlere doğru kâmil bir karakter iktisabederler.

Biz bu kanunun cezai müeyyidelerine ait maddeleri tedvin ederken medeni bünyemizin şartları içinde kendimizi bulacağımız tabiidir. Medeni bünyemiz, garpli cemiyetlerin bünyelerinde esas tutulmuş bulunan kanunlarla tesis edilmiş ve inkılâp hamlelerimizde bu kanunlar asli unsur teşkil etmişlerdir ki, bunlardan biri Türk Ceza Kanunudur. İşte bu kanun diğer alınacak kararların esasıdır. Medeni Türkiye, inkılâp Türkiyesi, Atatürk Türkiyesi bu kanunların mantalitesi içinde bulunan Türkiye'dir. Cezai hükümlerinde bu kanunlar kıstastır. Türk Ceza Kanununun ceza kategorilerinde idam, müebbet hapis, 1 - 24 sene hapis, 7 günden 20 seneye kadar hapis, 1 günden iki seneye kadar hapis.

Ve para cezalarında, 10 liradan 25 000 liraya kadar nakti cezalar mevcuttur.

Yeni getirilecek hükümlerde meselâ, 10 seneden 30 seneye kadar hapis, 10 000 liradan 30 000 liraya kadar cezalar ve ilâhiri tevali etmektedir. Ve arkadaşlarımızdan idam cezasını dahi bu meydana istemekte bulunanlar vardır.

Filhkika cemiyetin nizamı müeyyideler istemektedir. Suçluya ceza talebilmektedir. Ve fakat

cemiyet yine cezalara bir derece tâyin de etmektedir. Bir taraftan harb eder öldürür, esir eder, sefkata gark eder; yaralar, yaralıyı ihtimamla tedavi eder. Hapis eder, hapislerin adedi çoğalınca af yolunu seçer ve affeder.

Cemiyetin vicdanı bu hassasiyeti arz etmekte olduğundan kanunların tedvininde bu hassasiyet gözetilir ve vâzın kanun bu hassasiyetten kendini uzak tutmaz.

Türk Ceza Kanunumuz, müttekâmil cemiyetlerin tarih içinde tedvin ve tesis etmiş bulunduğu hukuk esaslarından mülhemdir.

Müesses Ceza Kanunumuzda idam cezası mevcuttur. Fakat idam, nadir tatbik edilen ve tatbik edildiği zaman dahi üzüntü duyulan bir cezadır.

İdam cezasının hemen tenha zamanlarda infazı keyfiyetinde bu sır saklıdır.

Ve bugün idam cezası ileri cemiyetlerde kanun dışı edilmektedir. Meselâ; İngiltere'de, arkadaşlarımız da hatırlarlar, idamın cezalardan kaldırılması kararlaştırılmış bulunuyor. Ve idam eğer bir adlî hata ile vukubulursa, âmme vicdanı bu azabın içinden kendisini kurtaramaz.

Bunun için cezaların idama kadar vardırılması yerinde olur. Ve cezalarda, mücerimi düşünürken, ona mensup bir ailenin sefalet düşebileceği ve bundan cemiyetin bünyesinde sefil ailelerin vücut bulabileceğini de düşünmelidir.

Hulâsa : İşbu kanunun 57 nci maddesinin mevcut ceza hukukumuz esaslarına göre ve suçluyu cezalandırırken dolayısıyla ailelerin nizamını sarsacak ve işlemekte bulunan müesseseleri durdurmamak kayıtlarıyla yeniden gözden geçirilmesi için encümeneye iadesinin doğru olacağını arz eylerim.

Sözlerim bundan ibarettir, hepinizi hürmetle selâmlarım.

REİS — Kemal Özçoban.

KEMAL ÖZÇOBAN (Afyon Karahisar) — Efendim, bâzı arkadaşlarımızın bizim 40 tan fazla arkadaşımızla imzalayıp verdiğimiz çok ağır ihtikâr suçlarına mâtuf olmak şartıyla idam talebimize verdikleri cevabı dinledim. Ve anladım ki, biz doğru yoldayız. Arkadaşlarımızın konuşmaları bunu takviye etmiştir. Diyorlar ki; cürümle ceza arasında bir münasebet, bir mutabakat bulunmalıdır. Ve yine diyorlar ki; «filhakika casusu idam etmek kanunlarımızın maddeleri arasına girmiştir, ama casusluk âmme vicdanında kötü karşılandığı için idam ettirilir. İhtikâr suç-

ları casusluk kadar ağır olmadığı için âmme vicdanına tesir etmez. Binaenaleyh arada nispet yoktur. Suç casusluktan, suç esrar kaçaklığından ve esrar imal etmekten, suç Ahmet'le Mehmed'i taammüden öldürmekten ağır değildir» bunlardan çok daha ağırdır, arkadaşlar.

TAHİR TAŞER (Kırşehir) — Misal verin.

KEMAL ÖZÇOBAN (Devamla) — Misal vereyim. Devletin birçok dayanağı, istinat duvarları vardır, temelleri vardır. Bu temellerden biri de malî iktisadi, ekonomik temeldir. Nasıl ki, siyasi temel bozulduğu zaman bu kül halinde o millete büyük zararlar veriyorsa, bu temelin sarılması mukabilinde iktisadi ve malî temelin sarılması da o kadar büyük zarar verir. Casusluk, milletin siyasi bünyesine tevcih edilmiş suçlardandır. İhtikâr, milletin bilhassa 20 nci asrın, atom devrinin istinat duvarlarına, temelin yıkılması hedefine müteveccih harekettir. Bugün, yardıma muhtaç birçok milletler görüyorsunuz. Türk Milleti kadar kuvvetli, cesur, fedakâr millet yoktur, olmaz. Fakat Türk Milleti bugün iktisadi sahada geri kaldığı için dostlarından iktisadi yardım bekliyor. Arkadaşlar; Türk Milleti dilencilik yapacak tıynetinde bir millet değildir, fakat atom devri zamanında mütteliklerinin yanıbaşında sulh cephesinde yürüyebilmesi ve müdafada bulunabilmesi için iktisaden kuvvetlenmesi, birtakım envestismanlara, birtakım yatırımlara ve sair yollara başvurması bir zaruret haline girmiştir. Türk Milleti iktisaden kalkınması için her şeyi göze almıştır. Arkadaşlar; bir casus meselâ Çanakkale'de bir tabyanın haritasını alıp şahsi menfaatleri uğruna düşmana satan hain bir adamdır. Muhtekir işe Türk Milletinin ekonomisine, onun kalkınmasına göz dikmiş, yıkılmasını isteyen kimsedir. Bu muhtekir bir kişi değildir. Muhtekir türlü türlü habasetleri, türlü türlü şenaetleri nefsinde cemetmiş, benliğinde birleştirmiş bir mikroptur. Bu itibarla casus ile muhtekiri mukayese eden arkadaşlarımız görüyorlar ki, casus bir tek insandır ve fiilî münferit bir zarar ika eder. Muhtekir ise bütün milletin hayatına kastediyor. «bunun vicdanı âmmede tesiri olur mu, olmaz mı?» Meselesinin misallerini hepiniz gözlerinizle gördünüz. Bir misal de ben arz edeyim : Geçen sene köy gezilerinde iken, altı aylık çocuğunun sütünü akide şekeriyle karıştırıp bir anne gördüm. «Bir haftadan beri sütü akide şekeri ile karıştırıyorum. Ne olur bana bi-

raz şeker bulun.» diye ağladı. Görün Mehmetçiğin anasının, Türk anasının durumunu. Bir hafta içinde 35 ton şeker bu bölgede kabulvermişti...

REİS — Kemal Bey, bir dakikanızı rica edeceğim. Nisaba ait bir takrir var onu okuyacağım.

Riyaset Divanına

Ekseriyet yoktur. Müzakerelerin devamına Nizamname hükmüne göre cevaz yoktur. Celseenin tatilini rica ederiz.

Malatya	Malatya
Hilmi Özbey	Tevfik Ünsalan
Kars	Kars
Kemal Güven	Hasan Erdoğan
	Kars
	Ibrahim Us

REİS — Beş imzalı bir takrir olduğuna göre Nizamname mucibince yoklama yapılması icabediyor, efendim. Bulunan arkadaşlarımız lütfen (burada), desinler.

(Balıkesir mebuslarına kadar yoklama yapıldı.)

REİS — Ekseriyetimiz var, Celseye devam ediyoruz, efendim. Kemal Özçoban.

KEMAL ÖZÇOBAN (Devamla) — Bu hususta misaller pek çoktur, vaktinizi almak istemem. Şu kadarını söyleyeyim arkadaşlar, geçen sene bir ilâci temin edemiyen bir vatandaş arkadaşlarımdan birine müracaat etti. Bendeniz de orada bulunuyordum. Karaborsadan ilâci alabilmek için para bulamamış, üçer, beşer lira vermek suretiyle aramızda parayı temin ettik de ilâci alabildi. 220 kuruşluk bir ilâç orada 15 lira idi.

Bu ufak misallerle şunu arz etmek istiyorum, ihtiyaç maddeleri piyasada az değildir, arkadaşlar. Fakat karaborsacı denilen o menfaatperest adamlar maalesef yolunu, yordamını bularak onu karaborsaya sokuyorlar. Bu yüzlerce ve binlerce defa tekerrür ettiği için âmme viedanına tesir eder mi, etmez mi? Bahis buraya gelince Hilmi Dura bunda yanılıyorlar. Karaborsa ferde hitabetmez, o memleketin mecmuuna hitabeder. Eğer millet karaborsadan şikâyetçi ise âmme viedanına tesir etmiş demektir. Arkadaşım la bahse girerim. Eğer bu memlekette bir anket yapılması lâzımgelirse, Türk milletinin % 90 ı bu meselede, karaborsacının idam edilmesi hu-

susunda Kemal Özçoban haklıdır; Hilmi Dura arkadaşımız ise haksızdır, diyeceklerdir. Yani idam teklifini destekliyeceklerdir. Sonra biz bütün karaborsacıların cümlesini aşın da demiyoruz. Biz, Türk milletinin (o dediğim 4 duvarından) malî ve iktisadi mesnedini yıkmaya mâ-tuf ağır suçlarda (asımız) diyoruz.

KEMAL YÖRÜKOĞLU (Van) — Arsa spekülasyonu yapanlar hakkında ne buyurursunuz?

KEMAL ÖZÇOBAN (Devamla) — Kemal Bey, itiraz etmeyiniz, fikriniz varsa burada söylersiniz.

REİS — her iki Kemal Beyden de rica ediyorum, muhavere yapmasınlar.

KEMAL ÖZÇOBAN (Devamla) — Şu halde memleketin iktisadi bünyesini sistemli bir şekilde sarsacak derecede ağır suçlarda idam talebinde bulunduk.

TAHİR TAŞER (Kırşehir) — Meselâ, Ne gibi işler sarsar?

KEMAL ÖZÇOBAN (Devamla) — Misal vereyim.

REİS — Efendim, hatibe müdahale etmeyiniz.

KEMAL ÖZÇOBAN — (Devamla) — Ceza Kanunumuz birçok suçlarda, yukardaki fiiller daha ağır görüldüğü takdirde hükmünü vaz'etmiş ve işin hallini, hâkimin takdirine vermiştir, ceza iki misli artırılır, der. Yukardaki suçlar, der. Ben; yukardaki suçlar memleketin iktisadi bünyesini esash bir şekilde sarsacak mahiyette olursa, yani o derece ağır olduğu anlaşılırsa diyorum. Bu hâkimler arasında ve Temyizde içtihat doğuracak, hangileri iktisadi bünyeyi esash bir şekilde sarsacağını takdir ve tâyin edecektir.

Şimdi arkadaşlar, yerimde oturduğum zaman Kocaali mebuslarından birisi anlattı; Kocaali'nde şeker bulunmamış. Şeker yok, diyorlar. Vali bizar kalmış, bir arama yapmış. İlk aramada 80 ton şeker meydana çıkmış. Geliniz de arkadaşlarımızın âmme viedanına müessir değildir, bu ağır bir suç değildir, sözlerine inanınız. İşte arkadaşlar, biz cümle muhtekirleri asınız, demiyoruz. Bu memleketin ıstırabına göz yuman bu memleketin ekonomisini yıkmak isteyen muhtekirleri asınız, diyoruz. Bunların kimler olduğunu takdir edersiniz. İdam cezası şayiasının çıktığı iki üç günden beri piyasada bir ucuzluk

olduğunu buraya kadar gelen dört tüccar söyledi. Namuslu tüccar diyor ki: «Bu memleketin ekonomisini yıkmak isteyen hainleri asınız.» Namussuz tüccar ise namus perdesine bürünmüş ticareti yıkıyorlar. Tekrar rica edeceğim, bu had tayıni meselesini ya biz halledelim, yahut da bu vazifeyi mahkemeye bırakalım. Fakat bunları asalım, arkadaşlar. (Soldan bravo sesleri, alkışlar.)

REİS — Tahir Taşer.

TAHİR TAŞER (Kırşehir) — Muhterem arkadaşlar, Millî Korunma Kanununun birinci maddesi muvacehesinde bu kanunun meriyette olup olmadığı yahut da meriyette kalıp kalmıyacağı meselesi bir hukuki mesele olarak karşımızda dururken, bir de muhtekirlere idam cezasının verilmesi talebedilmektedir.

Muhterem arkadaşlar, Millî Korunma Kanununun birinci maddesi Devletin iktisadi...

REİS — Tahir Bey, 57 nci maddenin birinci bendi mevzuubahis oluyor. Girizgâh yapmadan konuşun.

TAHİR TAŞER (Devamla) — İktisadi ve malî bünyeyi takviye maksadiyle İcra Vekilleri Heyetine bâzı vazife ve salâhiyetler tahmil eden bir maddedir. Bu fevkalâde haller kanunda gösterilmiştir. Arkadaşlar, bunlar umumi veya kısmi seferberlik, Devletin bir harbe girmesi ihtimali, Türkiye Cumhuriyetini alâkalandıran...

REİS — Birinci maddenin tahliline giriyorsunuz, halen 57 nci maddenin birinci fıkrasında ki ceza mevzuubahistir. Oraya gelin efendim.

TAHİR TAŞER (Devamla) — Bu meseleler geçen celselerde konuşuldu, memlekette fevkalâde hal olduğu kabul edildi. Fakat ben bunu arz etmiyeceğim. Memlekette fevkalâde hal yoktur. Madde gayet sarihtir. Binaenaleyh memlekette fevkalâde halin olmadığı bir devirde muhtekirlere ölüm cezasının istenmesi hatalı bir görüşün ifadesinden başka bir şey değildir.

Şimdi esas meseleye geliyorum.

Muhterem arkadaşlarım, Millî Korunma Kanununda bugüne kadar tesbit ettiğime göre, sekiz defa tadil yapılmıştır. Bununla 9 ncu bir tadil olacaktır. Bu her tadilde 57 nci madde ele alınmış ve buna bir şekil verilmeye çalışılmıştır. Fakat bu madde bir türlü istikrar bulamamıştır. Kemal Özçoban arkadaşımızın istediği ölüm cezası bu maddeye girmiş ve kabul edilmiştir. Bu

4648 sayılı Kanunla Millî Korunma Kanununun 57 nci maddesinde yapılan tadilde Kemal Özçoban arkadaşımızın bu noktai nazarı kabul edilmiştir. Maddeyi müsaadenizle aynen okuyorum:

«Madde 57. — 32 nci maddede yazılı suçları, memleketin iktisadi bünyesini kökünden sarsmak veya memlekette büyük ve şümulü iktisadi buhran yaratmak maksadiyle teşekkül halinde işleyenler hakkında ölüm cezası hükmolunur ve bunların ticaret mevzuu olan mallarının tamamı müsadere olunur.» diyor.

Arkadaşlar, bu madde sembolik bir madde olarak kanunda kalmış ve tatbik edilmemiştir. Bu metruk maddenin bugün tatbik edilmesini istemenin mânasını ben anlamıyorum.

VEYSEL VAROL (Erzincan) — Bugün tatbik edeceğiz.

TAHİR TAŞER (Devamla) — «Memlekette büyük ve şümulü bir buhran yaratmak» deniyor. Bu nerede başlar, nerede biter? Bana bunu izah edebilir misiniz? Bu madde tatbik edilmemiş ve meriyetten kalkmıştır. Kaldıran kanun 4945 sayılı Kanundur. Bu kanunun 1 nci ve 2 nci maddesinde (31 nci maddenin II ve III ncu bendinde yazılı bulunan suçları işlemeye teşebbüs edenler, bu fiili bilerek yardım edenler bin liradan on bin liraya kadar ağır para cezası ve üç yıldan on beş yıla kadar ağır hapis cezası verilir) der. Halen mer'î olan madde budur.

Muhterem arkadaşlar, bu madde, Millî Korunma Kanununun 16 senelik meriyeti sırasında hassasiyetle tatbik edilmemiştir. Esasen ihtikârî doğuran da budur.

VEYSEL VAROL (Erzincan) — Stokculuktan ne haber?

TAHİR TAŞER (Devamla) — Stokculuktan bahsediyorlar. Kemal Özçoban arkadaşım daima stokçuluğu ele almış ve muhtekir bir mikroptur deyip duruyor. Biz stok yapanları cezalandırmayı istiyoruz. Fakat stok yapmaya sebebiyet verenleri niçin cezalandırmayı düşünmüyoruz? Biz bu kanunu kabul etmezden evvel, yani 16 sene evvel memlekette normal bir iktisadi hayat vardı. İkinci Dünya Harbinden sonra bu normal hal bozulmuş ve fevkalâde hal meydana gelmiş ve böylece tedbirler alarak bunun önlenmesi hissedilmiştir. Stok yapanları cezalandırıyoruz da, stok yapmaya sebebiyet verenleri niçin cezalandırmıyoruz? Niçin onları itham etmiyoruz?

Arkadaşlar stok yapanlara sebebiyet veren doğrudan doğruya hükümetin aczi ve beceriksizliğidir. Bunu böyle kabul etmek lâzımdır. (Politika yapma sesleri) Samimî olarak söylüyorum. Ben bu kanunun tatbikine taraftar değilim. Bugün bir ihtikâr mevcuttur. Ve bir ihtikâr mevcut olduğuna göre bunu umumi ceza kanunu ile önlemek mecburiyetindeyiz. Millî Korunma Kanunu meriyetten kalkmalıdır.

VEYSEL VAROL (Erzincan) — Hâkimliğin zamanında kaç muhtekire ceza verdin?

TAHİR TAŞER (Devamla) — Şimdi cevap vereceğim : Bugün ihtikâr mevcuttur. Bunu hükümete salâhiyet ve vazife veren Millî Korunma Kanunu ile değil ceza kanunu ile önlemek mecburiyetindeyiz. Bunu bu şekilde Millî Korunma Kanununun tatbik salâhiyetini hükümetten alacak doğrudan doğruya Cumhuriyet müddeiumumilerine vermiş olacağız. Bugünkü haliyle hükümet isterse bu kanunu tatbik edecek, isterse etmiyecektir. Bu olamaz. Demin de arz ettiğim gibi bu ihtikârı ancak umumi ceza kanunu içerisine aldığımız takdirde halledebiliriz.

Arkadaşlar, ihtikâr, cezanın azlığından değil, iktisadi işlerin iyi organize edilmemesinden ileri gelmektedir. Bu kanun eğer titizlikle ve hassasiyetle tatbik edilirse çok verimli bir netice alınacaktır, idama gitmeye lüzum yoktur. Türk milleti şerefli bir millettir, haysiyetli bir millettir, hiç kimse bir gün dahi hapse girmek istemez. Eğer bu kanun iyi tatbik edilirse bu kanundan beklenen netice elde edilecektir.

Millî Korunma Kanunu 16 seneden beri tatbik edilmektedir. Açık söyleyeyim, ancak ispanak ve soğan satanlar hakkında tatbik edilmiş, kodamanlar yakalarını kurtarmışlardır. Bunun sebebini araştırmak lâzımdır.

Bir misal arz edeyim : Geçen sene şeker buhranı oldu. Hükümet gayet ciddi ve hakiki bir tedbir aldı. Bu işle ilgili memurlar ekipler halinde arama yapmaya başladılar. O zaman işittik ki, şurada, burada stok yapanlar şekerleri dışarı atmışlar, Şekerlerin dere kenarlarında bulunduğunu gazetelerde okuduk. Binlerce ton demir, çivi yakalandı. Tutulanlar hakkında tanzim edilen zabıtlar ne oldu? Mahkemeye niçin intikal etmedi? Bunun sebebi nedir?

Demek ki, kanuni müeyyidenin azlığı veya çokluğu bu işte rol oynamıyor, daha ziyade

kanunların iyi tatbik edilmemesi rol oynuyor. Eğer memurlar lâübalî hareket etmeden ciddi çalışır, hükümet ciddi tedbirler alırsa Millî Korunma Kanunundan beklenen fayda hâsıl olur arkadaşlar.

Şimdi arkadaşımın sualine cevap vereyim : Ben bir hayli müddeiumumilik ve ceza hâkimliği yaptım..

REİS — Rica ederim, şahsi konuşmalar yapmayınız, mevzu üzerinde mütalâanıza devam ediniz.

TAHİR TAŞER (Devamla) Millî Korunma Kanunu tatbikatı olarak bir vatandaşa, ihtikâr suçundan üç sene hapis cezası vermiştir.

REİS — Şahsınızdan bahsetmeyin lütfen.

TAHİR TAŞER (Devamla) — Demek ki, üç sene hapis az değildir. Evvelce arz ettiğim gibi, kanun bihakkin tatbik edilecek olursa her hangi bir kimse üç sene değil, üç gün bile yatmak istemez, idama ne lüzum vardır? İdam deyip de geçmeyin arkadaşlar, çok ağır bir iştir.

Bu kanunun meriyette olup olmaması mevzu bahis edilirken idam cezasına gitmek ve dolâyiysiyle vatandaşı mağdur etmek doğru olmaz, bence bu demagojiden başka bir şey değildir. (Soldan gürültüler, «demagojiyi yapan sensin» sesleri)

REİS — Kifayeti müzakere takriri vardır. Yalnız bunu okutmadan evvel... (Gürültüler) Müsaade buyurun efendim, (Reye reye sesleri..)

HİKMET BAYUR (Manisa) — Bir sual soracaktım.

REİS — Buyurun, lütfen buradan sorunuz sualinizi.

HİKMET BAYUR (Manisa) — Arkadaşlar; bu meselede isabetli karar verebilmek için idam mevzuunda hükümetin görüşünün neye dayandığını bilmemiz lâzımdır.

REİS — Adliye Vekili, buyurun.

ADLİYE VEKİLİ HÜSEYİN AVNİ GÖKTÜKR (Niğde) — Muhterem arkadaşlar, ihtikâr suçlarına idam cezasının tertibedilip edilmemesi meselesi; bu kanun huzuruza gelmezden önce de uzun uzun münakaşa mevzu olmuş, gerek encümendeki görüşmelerde ve gerekse encümen dışı temaslarda bunun üzerinde geniş surette durulmuştur. Biz hükümet olarak ihtikâr suçlarına idam cezasının

verilmesine taraftar olmadık. (Bravo sesleri) ve bu tasarıda öyle geldi. Şimdi de hükümetin bundan böyle fikrini değiştirmesine bir sebep yoktur. Bir arkadaşımızın suali üzerine bu hususta açıklamada bulunmak lüzumunu duyduğum için huzurunuzu işgal ettim. Hürmetlerimi arz ederim.

REİS — Encümen.

MUVAKKAT ENCÜMEN REİSİ ERCÜMENT DAMALI (Sivas) — Muhterem arkadaşlar; Mecliste muhtekirin bâzı ahvalde idamına kadar gidecek şiddetli bir cezanın mevzuubahsolan bende eklenmesi hakkında 40 imzalı bir takrir üzerine vâkı münakaşa ve müzakereleri bittabi hepiniz gibi biz de dikkatle takib ettik.

Encümenin görüşü değişmemiştir. Encümenin kanaati idamın bu ahval ve şerait altında muhtekire verilmesi keyfiyetinin hakikaten âdâleti rencide edeceği merkezindedir. (Bravo, sesleri) bunda isabet olmayacağı merkezindedir.

Arkadaşlar, mevzu zaman zaman bizi haklı olarak heyecanlı çıkışlara sevk etmektedir. Fakat şaka değil helâki nefis istiyoruz, hayatını istiyoruz. Binaenaleyh kanun vâzını olarak mevzu üzerinde daha soğuk kanlı durmak her halde isabetli olacaktır.

Arkadaşlar, bilhassa muhterem arkadaşım Kemal Özçoban idam üzerinde ısrar etmektedir ve tekliflerinde bu ceza mevcuttur. Kendilerinin noktai nazarı odur, elbette ki, hürmet ederiz.

Kemal Özçoban arkadaşım konuşurlarken iktisadi nizamdan bahsettiler ve «Bir cemiyetin temellerinden birisi de iktisadi nizamdır. Bu temeli sarsacak kimselere idam ağır bir ceza değildir.» dediler. Bir aralık biz de bir memleketin iktisadi nizamını temelinden sarsacak fiil ve hareketlerin idam ile karşılanmasını haklı görebiliriz; fakat bahse konu olan şey bir cemiyetin iktisadi nizamının sarsılması konusu değildir. Bir ferdin bir tüccarın iştilal ettiği madde ve mal mevzuunda çok geniş, vahim, nihayet olsa olsa çok muazzam servetler yapması keyfiyettir. Bunun dışında bütün bir milletin iktisadi nizamının bozulması vâridi hatır değildir. (Soldan; «bravo», sesleri) («Asla, asla», sesleri)

Arkadaşlarımızın bir kısmı; «bravo» derken,

bir kısmı; «asla» diyorlar. Henüz mevzu üzerinde hakikaten kanaatlerde bir iştirak mevcudolmamış bulunduğu bu itiraz seslerinden anlaşılıyor. Yalnız müsaade ederseniz bendeniz size Türk Ceza Kanununun bir memleketin iktisadi nizamının ihlâli gibi ağır bir keyfiyete vaz'ettiği cezayı maddeden aynen okuyacağım, (Soldan; bravo, sesleri). Bizim meşhur komünistlik maddesi, ismi geçmez ama birinci bendi okuyacağım: Madde 141. 1 - Sosyal bir sınıfın diğer sosyal sınıflar üzerinde tahakkümünü tesis etmiye veya sosyal bir sınıfı ortadan kaldırmaya veya memleket içinde müesses iktisadi veya sosyal nizamlardan her hangi birini devirmeye mâtuf cemiyetleri her ne suret ve nam altında olursa olsun kurmaya tevessül edenler veya kuranlar veya bunların faaliyetlerini tanzim veya sevk ve idare edenler veya bu hususlarda yol gösterenler 8 yıldan 15 yıla kadar ağır hapis cezası ile cezalandırılırlar.

Bu kabîl cemiyetlerin bir kaçını veya hepsini sevk ve idare edenler hakkında ölüm cezası hükmolunur.

Muhterem arkadaşlar; hakikaten eğer bir cemiyetin iktisadi düzeninin sarsılması bahse konu olursa vaz'edeceğiniz hüküm, Millî Korunma Kanununun mevzuu dışında mütalâa edilmek icabeder. Biz tüccara, muhtekire ceza tertib ediyoruz. Malın fazla fiyatla satılması vehamet derecesini bir cemiyetin iktisadi düzeninin bozulmasına kadar götürmek çok hayalî bir görüş olur. Hakikaten hayalî görüş olur, zira hiçbir memleketin tüccarı yaptığı ihtikârla o memleketin iktisadi düzenini şimdiye kadar bozamamıştır. Ama o mala ihtiyacı olan vatandaşları müzayaka içinde bırakmışlardır.

Burada çok acı misaller verildi, hislerimize hitabedildi. Bir hasta yatıyor; onun hayatının kurtarılması için filân ilaç lâzımdır, fakat bulunamıyor. Gidiyorsunuz cezaneye, iki buçuk liraya alınması kaabil olan o ilâca yüz lira istense vereceksiniz. Sizin bu müşkül halinizden istifade eden zalim ezcacı sizden yüz lira alıyor... Bu, hissî bir misaldir. Çok rica ederim; cemiyetin iktisadi düzeni ile kitlenin iktisadi düzeniyle bunun ne alâkası vardır. (Şiddetli gürültüler, alâkası varsa, sesleri)

Muhterem arkadaşlarımız, biraz daha müsaade edin de fikirlerimizi biraz daha açıklayalım. (Soldan devamlı gürültüler...)

REİS — Efendim, rica ederim dinleyiniz. Bir fikri olan lütfen kürsüden söyleyin.

MUVAKKAT ENCÜMEN REİSİ ERCÜMENT DAMALI (Devamla) — Çok iyi bilirsiniz ki idam, telâfisi gayrimümkün bir cezadır. Kanunların suçlar için vaz'ettikleri birçok lehte olan kaideler idam için gayrikabili tatbiktir. Çünkü idam hayatın nihayet bulması ile tatbik edilecektir. Onun için, af ve meşrutana tahliye gibi haklardan idam mahûmunu istifade ettiremezsiniz arkadaşlar. Neüzübillâh bir hatayı adli feci neticeler doğurur. Darbı mesel haline gelmiş olan bir cezai görüş vardır. Cezai ilmi ile alâkalı âlimlerin ve tatbikatçıların uzun senelerin tecrübesinden edindikleri bu görüş «Cemiyet düzeni öyle bir düzen ve nizam ister ki, bugün bir maaşın tecziyesinden ise bin tane suçlunun beraat etmesi evlâdır.» şeklindedir. Cemiyetin, müeyyidatı cezai ve üzerinde bu kadar toleranslı olması tabii iken, çok rica ederim, muhtekir için ölüm cezası nasıl konulabiliyor? Yüreği yanıklar için bu ceza belki cazip bir cezadır, bir gazetenin baş sayfasında (Muhtekire ölüm) yazıları düşünülebilir. Fakat, (Muhtekire ölüm) denildiği anda vâzu kanun olarak bunun mesuliyetini müdirlik olarak hâdisi üzerinde dururuz ve irkiliriz.

Meclis, her şeyi yapar. Kadını erkek, erkeği kadın yapamaz ama bunun dışında Meclis her şeyi yapar. Ama Meclis hak ve adalete müstenit bir zarurete cevap verecek kanunlar çıkartmalıdır.

Muhterem arkadaşlar; bu noktadan da kanunları tatbik edelim. Millî Korunma Kanununun bünyesine hiç mi idam girmedi? vardı arkadaşlar, idam Millî Korunma Kanununa bir ara girmişti. Fakat, faydası görülmediği için çıkarıldı. Bundan ne netice almak istiyoruz? Bu kanunu çıkarmaktan maksadımız nedir? İhtikârı mümkün olduğu kadar önlemek, muhtarip vatandaşın derdine kısmen olsun çare bulmak. Ama idam hükmünü vaz'etmekle bu maksat tahakkuk edecek midir? Tecrübe edilmiş bir cezadır, kanuna vaz' edilmiş bir cezadır. Bu sadece tüccarın ruhunda bir anaför yaratacağı, tüccar olmayanlarda da bir heyecan doğuracaktır.

İhtikâr vâzu kanunun görüşüne göre ölümle biten bir suçtur. Bu kadar ileri bir suçmuş gibi idamla karşılanırsa bu ceza bir buhran tevli dedecektir. Acaba pratikte bir maksadı temin edecek midir? Hayır ve hayır arkadaşlar,

Fakat zararı olacaktır. Çünkü hayatın telef olması mevzuubahistir. Bu ceza verildiği anda, bu ceza hiç şüphesiz ki çok vahim hallere inhisar edecektir. Teklif edenler bunun anasını sarahaten getireceklerdir, getirmek mecburiyetindedirler. Heyeti aliyenin muayyen kanaat izhar etmesi için hiç şüphesiz ki getirmek mecburiyetindedirler.

Sarahaten bunun anasını buraya gelse dahi pratikte fayda değil, zarar verecektir. Zira çok vahim suç işleyebilecek olanlara tatbiki istenilen bu mevzuda meselâ ithalâtçı büyük firmalar olabilir. Her halde bunu soğan, sarımsak satana yahut kenar mahalle bakkalarına tatbik edecek değiliz. Burada komisyon büyük tüccarın, ithalâtının şunun bunun müdafiliğini değil, kendi noktalarının müdafiliğini yapmaktadır. Bunu açıklamak mecburiyetinde kalıyorum, zira; aksine bir mütalâa komisyonu rencide eder. Komisyon bütün vatandaşların aynı hak sahibi olduklarını bilen ve yaşama hakkına tabii surette hürmet eden bir komisyondur. Bundan başka bir şey de beklenemez zaten. Büyük ithalâtçı firmaları düşünelim. Bu vatandaşlar esasen sermaye sahibidirler. Bunları idam cezası tehdit edecektir. Bu tehdit altında büyük bir kısmı bu sahayı terk etmek mecburiyetinde kalacaktır. Mesailerini başka sahalara intikal ettirecekler, o zaman daha başka neticeler zuhur edecektir.

Muhterem arkadaşlar, ihtikârla mücadele, kanunun tümü üzerinde konuşulurken bahsedildi : «Polis idaresi ile, ölüm cezası tatbik etmekle olmaz. Tedbirler almak lâzım. Basiretli hareket etmek lâzım. Hükümet diğer faaliyetleriyle bu kanunu takviye etmedikçe mücerret bu kanun muhtekirin bu memlekette yapmış olduğu hayat pahalılığı dediğimiz hususları önlemeye kâfi değildir» diye haklı olarak umumi görüşmelerde konuşan arkadaşlarımız oldu. Çok rica ederim arkadaşlar, bir hüküm vaz' ediyoruz. Bundan sonra yine aynı kanun içindeki bir hükümle vâsil olmak istediğimiz neticeyi kendimiz baltalıyoruz, bindiğimiz dalı kesiyoruz. İhtikârı önlemek istiyorsak piyasayı serbest tutmak, tacirleri serbest tutmak, mümkün olduğu kadar fazla miktarda muamele ticariyeyi tahakkuk ettirmeye mecburuz. (Sağdan, bravo sesleri) Fakat büyük ithalâtın azalması, firmaların birer birer piyasadan çekilmeleri piyasada, gayemizin aksine, bir darlık yaratacağıdır.

İdam kolay bir şeydir. Hüküm verilir, iki veya üç kişi idam edilir. Bu piyasada muvakkat bir heyecan yaratacaktır. Netice, tamamiyle sıfırdır! (Sağdan, bravo sesleri) Bindiğimiz dah kesmekten başka bir şey yapmamış oluruz.

Komisyonusuz idam bahsini de incelemiştir. İdam cezası komisyonda da talebedilmiştir. His-si mülâhazalar yanında daima mantiki, daima olgun, daima şuurlu bir şekilde komisyon bun-lara karşı koymuştur.

İdamdan çekindik arkadaşlar. Bu kanunda yer alacak idam sadece piyasada bir panik, küt-le psikolojisinde bir buhran yaratmaktan başka bir netice vermiyecektir, arkadaşlar. Ertesi gün her şey eskisi gibi... Devir yine ol devir, âlem yine ol âlem.. Muhtekir yine ihtikârını yapmak-ta devam edecektir. (Bravo sesleri, alkışlar)

Getirdiğimiz cezalar esasen çok ağırdır. Ar-kadaşlarımız mücerret 3 sene ile 15 sene üze-rinde duruyorlar. Maddenin mütaakıp kısmında çok daha ağır hükümler vardır. Eğer bu ağır hükümler o vatandaşı ıslahı nefse yetmiyorsa, bu cezaların tehdidinden çekinmeye sevk etmi-yorsa buraya koyacağınız idam cezası, emin olun, pratikte hiçbir netice vermiyecektir. (Bra-vo sesleri, alkışlar)

ABDULLAH GEDİKOĞLU (Ankara) — Usul hakkında söz istiyorum.

REİS — Buyurun.

ABDULLAH GEDİKOĞLU (Ankara) — Söz sıram yok, maalesef vakit de kalmıyacak-tır. Onun için usul hakkında söz istedim.

Komisyon sözcüsünün konuşmasını dinledi-ğim zaman iktisat mevzuunda kafam allak bul-lak oldu. Böyle komisyon konuşması olmaz. (Bravo sesleri, alkışlar, gülüşmeler)

REİS — Abdullah Bey, rica ederim, usul hakkında söz istediniz.

ABDULLAH GEDİKOĞLU (Devamla) — Usul hakkında konuşuyorum.

REİS — Hayır, usul hakkında değildir. Lût-fen usul hakkında konuşunuz.

Efendim, kifayeti müzakere takriri vardır. Encümen konuştu. Son söz mebusun olduğuna göre bir arkadaşımıza söz veriyorum.

Suat Başol, buyurunuz.

SUAT BAŞOL (Zonguldak) — Muhterem arkadaşlarım, müsamahanıza sığınarak burada bâzi noktaları belirtmek isterim. Dikkat ve iti-

na ile dinlemenizi bilhassa rica ederim. (Umumi gülüşmeler)

Arkadaşlar, 24 milyon kahraman Türk Mil-leti yıllardan beri soyulduğu halde, şimdiye ka-dar bu muhtekirler, buna benzer kimseler hiç cezalandırılmadı. Evvelâ peşinen şunu arz ede-yim ki, telâfisi gayrikâbil olan idam cezasına sureti katiyede taraftar değilim. Bunun sebebi şudur arkadaşlar : Almanya'dan 50 kuruşa al-dığı mal için yüz kuruşluk fatura ettirir ve Hükümetin de vermiş olduğu meşru kâr hadle-rini de üzerine koyar ve burada istediği gibi sa-tarsa, Keza Almanya'dan, Fransa'dan, İngilte-re'den aldığı malı 50 kuruştan alıp, yüz kuruşa fatura ettirirse, ve bu ispat edilebilirse bunları gümrük önünde değil idam, bundan da ağır ce-za verelim.

Başka bir misal arz edeceğim : Anadolu'dan bir tüccar İstanbul'a gidiyor. Meselâ, bir An-karalı tüccarla görüşüm, 80 kuruştan demir alıyor, İstanbul'daki tüccar, ben 50 kuruştan fatura veririm diyor. Ankaralı tüccar boynunu büküyor, diyor ki, 80 kuruştan benden para alıyorsun, 50 kuruştan fatura veriyorsun, ben Ankara'da bunun üzerine 20 kuruş kâr koyarsam beni yakalarlar. Tüccar cevap veriyor, o halde bu malı sana satmam. Ve bunları ya Haliçe gö-müyor, ya ardiyesinde saklıyor.

İşte bu adamları yüzde yüz bulamıyacağı-mız için ben idama râzı değilim. Binaenaleyh bizim ihtikârı memleket ürünlerinde, memleket-te istihsal edilen mallarda değil, Avrupa'dan mubayaa edilen mallarda aramamız lâzımdır. Bu mallar üzerinde çok titiz ve çok dikkatli davranıp onları bulmak imkân ve teşkilâtını da tamamen malik değiliz, binaenaleyh bu keşme-keş arasında yine idam edilecek olan 100 para-ya limon alıp beş kuruşa satan olacaktır.

Onun için arkadaşlarım bu noktalara çok dikkat etmelerini, kanun lâyihasında adı geçen cezaların da kâfi bulunduğunu arz ederim. 30 sene hapis cezası az değildir. 45 yaşında bir adam hapse girerse son nefesini hapisnede geçirecektir demektir. Sözlerimi bitirirken ri-ca ederim, arkadaşlar idamı kabul etmiyelim. (Bravo sesleri, alkışlar).

REİS — Kemal Bey, söz mü istiyorsunuz?

KEMAL ÖZÇOBAN (Afyon Karahisar) — Şahsıma sataşma vardır, zapta geçti, Tahir Bey sataştı.

REİS — Sataşma vâkı değildir.

KEMAL ÖZÇOBAN (Afyon Karahisar) — Zabıtta vardır, efendim.

REİS — Israr ediyor musunuz?

KEMAL ÖZÇOBAN (Afyon Karahisar) — Israr, ediyorum.

REİS — Kemal Özçoban kendisine sataşıldığından bahsile söz istiyor. Riyaset bu kanaatte değildir. Kendisi ısrar ediyor. Sataşıldığından dolayı Kemal Özçoban'a söz verilmesini kabul edenler... Etmeyenler... Kabul edilmemiştir.

Kifayeti müzakere taktirini okutuyorum.

Yüksek Reisliğe

57 nci maddenin birinci bendi hakkındaki görüşmelerle vaziyet tavazzuh etmiştir. Kifayeti müzakere teklif ediyorum.

Konya Mebusu
M. Güzelkılıncı

HİLMİ DURA (Kastamonu) — Taktir aleyhinde söz istiyorum.

REİS — Buyurun.

HİLMİ DURA (Kastamonu) — Muhterem arkadaşlar, ele aldığımız tadilin ruhunu, esasını teşkil eden bir madde üzerindeyiz. Zaten kanunun bilhassa bu maddesinin değiştirilmesi için tadil teklif edilmiş bulunuyor. Bundan ötesi teferuattır. Bu kadar mühim olan maddeye hükümet teklifi ve encümen teklifinin dışında, evvelki gün ölüm gibi çok ağır bir ceza teklifi de dâhil edilmiş bulunmaktadır. Ben, idam meselesinin burada karşılıklı konuşmalarla halledileceğine kaani değilim, çünkü bütün arkadaşların kendi vicdanlarında, kendi kafalarında bu mesele hakkında artık katî kanaate vardıklarına eminim. Karşılıklı müzakereler, konuşmalar, ancak birbirlerine muarız hatiplerin kendilerini teminden başka netice vermez.

Muhterem arkadaşlar; maddenin bence daha mühim bir boşluğu vardır, bunu biraz evvel huzurunuzda arz etmiştim.

REİS — Kifayet ile alâkasını bulamadım.

HİLMİ DURA (Devamla) — Kifayeti müzakerenin aleyhinde konuşmak için arz ediyorum. Bu bende dair bir teklifte bulunmuştum, encümen bu teklifim hakkında bir cevap lütfetmediler. Öğrendiğime göre encümen buna mütemayil değildir.

REİS — Hilmi Bey, kifayeti müzakere teklifi

idama mütaalliktir, bendin tamamına ait değildir, (Tamamına ait sesleri).

HİLMİ DURA (Devamla) — Tamamına ait Beyefendi, lütfen teklifi okuyalım.

REİS — O halde devam ediniz, affedersiniz. (Taktir okunsun sesleri).

HİLMİ DURA (Devamla) — Kifayeti müzakere taktiri bütün bendi ihtiva ediyor, bu maksatla mâruzatta bulunuyorum. Ben taktirimdeki hususu biraz evvel burada Heyeti Umumiyye arz ettim. Meseleyi encümenin iyi anlıyamadığına kaaniim. Kanunun kabul edildiği günün ertesi günü piyasada bizzat şahidi olacağımız korkunç ihtikâr fiilleri vâkı olacaktır. Burada bir boşluk vardır. Bu itibarla Heyeti Umumiyye iltica ediyorum, bu hususta kısaca bir konuşma yapmak istiyorum. Bu sebeple kifayetin reddini arz ederim.

REİS — Kifayeti müzakere taktirini tekrar okuyoruz efendim.

(Konya Mebusu Muhittin Güzelkılıncı'nın kifayeti müzakere hakkındaki taktiri tekrar okundu.)

REİS — Efendim; kifayeti müzakere bende taallük etmektedir, nizamnameye göre son söz mebusundur. Bu itibarla bir arkadaşla söz verdik, aleyhinde de konuşuldu. Şimdi kifayeti müzakere taktirini reylerinize arz ediyorum: Kabul edenler... Etmeyenler... Kabul edilmemiştir. Müzakereye devam ediyoruz.

MUHLİS ERDENER (Bursa) — Reis Bey söz istemiştiniz yazdınız mı?

REİS — Evet efendim. İsterseniz söz alanların isimlerini okuyayım.

Kemal Yörükoğlu, Kemal Özçoban, Halil Turgut, Nusret Kirişcioğlu, Übeydullah Seven, Muhlis Erdener, İlhan Sipahioğlu, Mustafa Akçalı,

Söz hilmi Dura'mındır.

HİLMİ DURA (Kastamonu) — Muhterem arkadaşlar, bendeniz idam meselesine temas etmeyeceğim, yahut kısaca temas edeceğim ve ondan sonra asıl mevzuuma, asıl dâvama geleceğim.

Ben millî korunma suçlarının idam cezasına tâbi tutulup tutulmaması meselesi münakaşa edilirken şu cihetin göz önünde tutulması lâzımdır dedim : İhtikâr suçu dediğimiz, bir malın fazla fiyatla satılması fiili veya bir malın gizlenmesi, kaçırılması fiili, her cemiyette ve her devirde suç telâkki edilmemiştir. Altı ay sonra hiç suç sayılmıyacak bir hareket için idam cezası vermenin

içtimai bakımdan, hissi ve vicdani bakımdan, hukuki bakımdan çok mahzurları vardır. Bendeniz bu nokta üzerinde ısrar ediyorum ve bu mevzu-daki konuşmamı bununla kesiyorum.

Muhterem arkadaşlarım; 57 nci maddenin birinci bendinde Millî Korunma Kanununun ikinci bendine muhalif hareketler cezalandırılmaktadır. Benim teklifime encümenin iştirak etmediğini öğrendiğim için Umumi Heyetinizden tekrar ve bilhassa rica ediyorum; çünkü ancak sizin kararınızla bu boşluk doldurulabilecektir.

31 nci maddenin ikinci bendinin B fıkrasında; «fiyatları, kâr hadleri, ücretleri veya tarifeleri, cinsleri, neveleri ve vasıfları Hükümetçe tâyin olunan veya belediye veya ticaret ve sanayi odaları yahut valilere tesbit ettirilen maddelerin haklı sebep olmaksızın satışa arz edilmemesi ve satıştan imtina olunması suçtur.»

Bu fıkrayı tahlil ettiğimiz zaman göreceğiz ki, kâr hadleri Hükümetçe, belediyelerce ticaret odaları ve valilerce tesbit edilen maddelerin satışından imtina edilmesi, kaçırılması suçtur. Yani vitrinde mevedolan bir mal meselâ bir erkek çorabı, kâr haddi Hükümetçe tesbit edilmişse kanunun tesbit ettiği miktarda yani % 25 kâr haddine tâbi demektir. Hükümet, bunu erkek çorabı için mâkul bulmuş, değiştirmemiş, öylece bırakmıştır. Bu kanunun kabulünün ertesi günü bu dükkâna gireceksiniz, bu çorabı satın almak istiyeceksiniz. Şayet dükkâncı satarsa satın alacaksınız. Fakat dükkânci; «hayır satmıyorum» derse, bu çorap gibi pek çok çorap bulunduğu halde size böyle derse, encümeninden soruyorum: Bu suç mudur, değil midir? Elimizdeki kanuna göre bu suç değildir arkadaşlar. Pirinç almak istiyeceksiniz. Pirinç için Hükümet kâr haddi tâyin edip etmemek mevzuunu inceleyecek. Kanundaki % 25 perakendeci kâr haddini mâkul bularak ayrıca kâr haddi tesbit etmediğini farzedelim. Pirinç almak için siz bakkala gideceksiniz. O pirinci bakkal yüz kuruşa almıştır, yüzde 25 kâr haddi ile bakkal pirinci size 125 kuruşa satmaya mecburdur. 126 kuruşa satarsa, işte bu suçtur. Fakat hiç satmam derse bu, suç değildir.

Şekerleri satmaktan imtina ediyor; bu, suç sayılmıyor. Bu noktayı tekrar ediyor ve Heyeti Umumiye'ne iltica ediyorum. Encümenin de belki yumuşadığını tahmin ediyorum.

Teklifim şu; kanuni kâr haddine tâbi bira-

kılmış malların fazla fiyatla satılması gibi satılmaması da bir suç olmalıdır. Bu malların satılmaması, satışından imtina edilmesi, encümenin getirdiği teklife göre suç değildir. Eğer 57 nci maddeye şöyle bir fıkra ilâve edilirse bu mahzur önlenmiş olacaktır. Zaten Millî Korunma Kanununun 16 senelik tatbikatı da böyledir. Benim teklifim 57 nci maddenin 1 nci bendine ilâve edilecek fıkra olarak şudur:

(31 nci maddenin IX ncu bendindeki kâr hadlerine tâbi bırakılmış maddelerin de haklı sebep olmaksızın satışa arz edilmemesi veya satışından imtina olunması veya kaçırılması veya satılmadığı halde satılmış gibi beyan edilmesi halinde aynı ceza hükmolünür.)

REİS — Encümen adına Ekrem Anıt..

İLHAN SİPAHİOĞLU (İzmir) — Reis Bey, bir soru var, beraber cevap arz edebilecekleri için müsaade ederseniz sorayım.

REİS — Buyurun.

İLHAN SİPAHİOĞLU (Devamla) — Bu 9 ncu bent ile toprak mahsulleri dâhil bütün maddelerin kâr hadleri tesbit edilecek mi? Hilmi Duran'ın istediği hususlar dâhil mi?

MUVAKKAT ENCÜMEN M. M. EKREM ANIT (Samsun) — Muhterem arkadaşlarım; Hilmi Dura arkadaşımı dikkatle dinledim. Encümeninde bu madde tedvin edilirken şu hususu gözönünde bulundurduk: Hükümetçe fiyat veya kâr hadleri tesbit edilmemiş olan maddeler, yüksek malûmları olduğu üzere 31 nci maddenin IX ncu bendindeki kâr hadlerini tâbidir. Memleketin iktisadi hayatında mühim rol oynayacak olan maddeler, 31 nci maddenin I nci bendindeki kâr hadlerine tâbi tutulacaktır. Yüz binlerce madde hakkında hükümetin kâr haddi tesbit etmesini beklemek doğru olmadığı gibi mümkün de değildir.

MUHLİS ERDENER (Bursa) — Kanundaki % 20 nedir?

MUVAKKAT ENCÜMEN M. M. EKREM ANIT (Devamla) — Efendim, arz edeceğim var; hükümetin, belediyelerin, ticaret ve sanayi odalarının kâr hadlerini tâyin ve tesbit ettiği, fiyatlarını koyduğu maddelerin haricinde kalanlar hakkında IX ncu bent hükmü tatbik edilecektir. IX ncu bentte kanuni kâr hadleri tesbit edilmemiş malların satılmaması suç teşkil etmiyor. Maksat fiyat kontrolüdür. Ancak, muayyen kâr haddinden daha pahalı ola-

rak satmak suç teşkil edecektir. Çünkü, biz ithalâtçıya % 20 kâr, toptancıya % 10 kâr, perakendeciye de % 25 kâr tâyin ve tesbit etmiş bulunuyoruz. (Ama hükümet hilâfına karar vermedikçe.) Esasen arz ettim, iktisadi hayatımızda mühim rol ifa edecek maddeler, (arkadaşım pirinci misal olarak aldı) bu esasen 1580 sayılı Belediye Kanununun 15 nci maddesinin 43 nü fıkrasına dâhil olan bir iştir. Belediyeler, yüksek malûmları olduğu üzere 1580 sayılı Belediye Kanununun 15 nci maddesinin 43 nü fıkrasında etc, ekmeğe doğrudan doğruya; havayıcı zaruriyeye de mahallî idare heyetlerinden tasdikli fiyat koyabilir.

Şimdi hükümet, Millî Korunma Kanunu çıktıktan sonra bir kararname ile belediye yasaklarını Millî Korunmanın şumulü içine alabilir. Bunda bir müşkülât görmüyorum. Arkadaşımın misali gıda maddeleridir. (Çorap sesleri)

Hükümet çorap için muayyen bir kâr haddi tesbit etmemişse bir fiyat vermemiş ise... (İthal malı sesleri)..

Arkadaşlarım, şunu arz edeyim : İthal malı üzerinde hükümet murakabe ve kontrolunu gereği gibi ifa ediyor. 951 sayılı Koordinasyon Kararını tetkik edecek olursanız dört yüze yakın kalem eşyanın fiyatları ve kâr hadleri tâyin ve tesbit edilmiştir.

Arkadaşım pirinci misal aldı. Pirinç gıda maddeleri mefadına dâhildir. Elbette ki halkın zaruri ihtiyacı olan pirinç ve emsali gıda maddeleri bu katagori haricinde mütalâa edilmesinin yerinde olmayacağı kanaatindeyim.

Arkadaşım, satıştan imtina edilmesi keyfiyetini nazarı dikkate alarak bunun üzerinde hassasiyetle duruyor. Hakikat satıştan imtina halinde, suça mevzu olması icabedecek derecede mühim maddeler, 31 nci maddenin birinci bendine göre hükümetçe fiyat ve kâr hadlerine tâbi tutulur.

HAMDİ BULGURLU (Ankara) — Muhterem arkadaşlar; Encümen Sözcüsü Ekrem Anıt Bey arkadaşımızın fikirleri kendisine aittir. Encümen sözcüsü olmakla beraber Hilmi Bey arkadaşımızın vermiş olduğu taktirî hakkındaki fikirleri şahsidir. Bu itibarla encümen âzası olan diğer arkadaşların fikirleri değildir.

REİS — Hamdi Bey, Ekrem Anıt encümen adına konuştu. Siz encümen âzası olarak konuşuyorsunuz.

HAMDİ BULGURLU (Ankara) — Hayır, ben söz alarak söylüyorum. Bu, doğrudan doğruya encümenin fikri değildir. Teklif edilen fıkranın encümene havale edilerek encümenden bir karar alındıktan sonra Yüksek Heyete getirilmesi lâzımgelir.

REİS — Encümen namına sözeü çıkıyor konuşuyor. Âzanın itiraz hakkı yoktur.

MUVAKKAT ENCÜMEN REİSİ ERCÜMENT DAMALI (Sivas) — Bir encümende muhtelif üye arakaşlarımız bulunur. Bir encümen, kararını, ekseriyetin görüşüne göre verir. Bu görüşe muhalif fikirde olan âzalar meveuttur. Konuşan arkadaşım da, öyle anlaşılıyor ki, encümenin görüşüne şahsan iştirak etmemektedir. (Başkalı da etmiyor sesleri) İştirak ediyor, etmiyor mevzuu başkadır...

Encümen Mazbata Muharriri Ekrem Anıt arkadaşım görüşe iştirak etmektedir.

REİS — Encümen namına Encümen Reisi konuşmaktadır. Bu vaziyette encümen âzalarının ayrıca fikir beyan etmelerine imkân yoktur. (Bu yeni bir taktirle ortaya çıkmış bir mevzudur, bunun üzerinde encümen olarak konuşulmuş değildir sesleri)

REİS — Taktir hakkında teker teker söz alır konuşursunuz. Söz, Kemal Yörükoğlu'nun.

ABDULLAH GEDİKOĞLU (Ankara) — Usul hakkında söz istiyorum.

REİS — Bundan sonra konuşursunuz.

KEMAL YÖRÜKOĞLU (Van) — Muhterem arkadaşlar, encümen reisi arkadaşımız ve benden evvel konuşan Hilmi Dura arkadaşımız idam mevzuu üzerinde kâfi miktarda malûmat arz ettiler. Bendeniz, Heyeti aliyenin tenevvürü bakımından, ufak bir noktaya temas edeceğim:

Malûmu âliniz, Millî Korunma Kanunu fevkalâde bir kanundur. fevkalâde zamanlar için tatbik edilir, fevkalâde haller zail olduktan sonra bu kanun, yine Hükümetin teklifi ile, meriyetten kalkar.

Şimdi, ihtikâr için idam hükmü kabul ettiğimiz takdirde, farz edelim ki, birkaç vatandaşı astık ve üç ay sonra bu fevkalâde hal kalktı. Dolayısıyla de bu kanun meriyetten ilga edildi. Acaba bu idam hükmü adalete uygun mudur? Farz edelim ki, on sene hapis cezası verilen adam hapisneden çıksın, idam edilen adam da

zaten ölüp gitmiştir. Bu durum karşısında on sene hapis cezası verilen adamın hakikatte ah-lâki redâetten dolayı idam edilen adamın hal ve fiilinden daha ağır olabilir. (Gürültüler)

REİS — Rica ederim efendim. Yüksek sesle konuşmayınız hatibin sesini işitmiyoruz.

KEMAL YÖRÜKOĞLU (Devamla) — Binaenaleyh, kanunları müzakere ve kabul ederken hislerimizin ve heyecanlarımızın tesirinden âzade olarak tetkik etmek zaruretindeyiz. Edebiyat yapmak gayet kolaydır, hislere ve heyecanlara hitabetmek için müsait bir mevzudur.

Sütün içine akide şekeri koyup çocuğuna veren kasabalı vatandaşlarımızdan bahsedildi. Sütün içine akide şekeri koyup çocuğuna veren annenin bulunduğu yerdeki köy bakkalına idam cezasını vereceğiz. Binaenaleyh eğer işi edebi-yata, heyecana dökersek burada birçok misaller verebiliriz. Fakat mesele, iktisadi hayatın nizamıdır. Biz idam etmekle iktisadi hayata ne nizam, ne de düzen verebiliriz. Fevkalâde kanunlarla idam daima tehlikelidir. Bu, kanunu muvakkat demektir. Fevkalâde hal kalktığı zaman bu kanun da meriyetten kalkacaktır. Fakat, bir vatandaş bir hatayı adlî yüzünden dahi idam edilebilir. Bunun telâfisi gayrimümkündür. Bu itibarla çok hassas olmamız lâzımdır. Bendenize göre 10 senelik ağır hapis cezası az değildir. Kendini bilen, haysiyetli, şerefli vatandaş üç gün hapse bile tahammül edemez ve bu işi bir daha yapmaz.

KENAN ÇIĞMAN (Çankırı) — Bu sözlerin mevzu ile ne alâkası var?

KEMAL YÖRÜKOĞLU (Devamla) — Doktorcuğum, siz vatandaş ölümünden kurtaran bir meslekin müntesibisiniz. Tahmin ederim ki, akide şekeri için de vatandaşın asılmasını istemezsiniz. Bu itibarla bendenizin istirhamım, kanunun mahiyetini, gümülünü ve betahsis fevkalâdeliğini nazara alarak reylerinizi ona göre kullanmanızı istirham ediyorum. Mâruzatım bundan ibarettir. Hissin, heyecanın dışında işi mütalâa etmek zaruretindeyiz. Kemal Özçoban arkadaşımız çok hassastırlar. Onun hassasiyetine de bendeniz hürmet ederim.

KEMAL ÖZÇOBAN (Afyon Karahisar) — Efendim, her insanın harekâtına hâkim olan histir, hissimin tesirinde kalmıyorum, diyen insan hakikatı söylememiş olur. Fakat, bazı insanlar

hislerin üstüne çıkabilirler, ama yine onlarda hissini payı büyüktür.

Bir arkadaşımız, hakkımda hissî konuşuyor, diye tavsifte bulundular. Ben mevzuu izah ederken birkaç misal vermişsem, bunları hissî telâki etmemek lâzımdır. Ben akide şekeri satan vatandaş idam edilsin demedim. Akide şekeri ile altı aylık çocuğuna süt veren ananın acıklı halini bir an için söylemek istedim. Yoksa bunlar asılacak değildir, yanlış anlamışlar.

Arkadaşlar, bilirsiniz; kurt kuzuya, ben seni yiyeceğim, çünkü suyumu bulandırıyor-sun demiş. Zavalı kuzu tazallümülhalde aman efendim, sen yukardan içiyorsun, ben aşağı-dayım.. Bilâkis sen bulandırıyor-sun demişse de Kurt - ne olursa olsun ben seni yiyeceğim demiş.

Kemal Bey arkadaşım ve aynı fikirde olan diğer arkadaşlarım, muhtekiri idamdan kurtarmak için akide şekeri satan idam mı edilir diyorlar? Ve tecahülü arifaneden geliyorlar. Fikirlerine hürmet ederim. Ama. Özçoban sen ne dersin de biz muhtekire hafif ceza vereceğiz demek istiyorlar. Kırtan fazla arkadaşla istediğimiz idam cezası, çok ağır ihtikâr suçlarının işlenmesine vâbestedir. Bu üç milyonluk mu olur, beş milyonlu mu olur, bunun takdirini mahkemeye terk ediyoruz. Encümen reisi arkadaşımız, bu, açık ve vazıh değil diyorlar. Açık ve vazıhtır arkadaşlar. Türk Ceza Kanununun birçok maddelerini açsınlar, bizim yazdığımız gibidir, yukardaki fiiller daha ağır mahiyette ise, cezası şu kadar artırılır der. Unsur yukarda cezası aşağıdadır. Fikrinde ısrar eden arkadaşımız diyor ki; vicdanı âmme buna razı değildir.

Arkadaşlar; bu sözleri efkârı umumiyyeye mal etmeye imkân yok, Türk Milletinin Heyeti Umumiyesini, hiç olmazsa ekseriyetini yoklamadan bunların milletin fikri gibi aşılama, telkin etmiye kalkmak; Kemal Yörükoğlu'nun sözü hilâfına hisse kapılmak olur.

Amerika'da olduğu gibi Türkiye'de de bir anket yapılmak imkânı olsa, Türk Milletinin ekseriyetinin, bu günkü ıztırabının büyük muhtekirlerin vücutlarının ifnası ile mümkün olacağı kanaatı tecelli eder.

Bir arkadaşımız bendenizi tâyibettiler. Bir kere kendi konuşmalarına bakacak olursanız silsilei efkâr yoktur. Tahir Taşer arkadaşımız

konuşmaları arasında bir fikir ileri sürüyorlarsa o zaman ben konuşmalarımı, sözlerimi geri alırım. Bir kavlimücerret olup fikir kılgına soktuğu sözlerden bir şey anlamadım. Arkadaşım siz ağır ceza reisliği yapmışsınız. aşkolsun hâkimin dürüstlüğü, hâkimin takdir salâhiyetidir. Eğer hâkimlerin içinde bâzıları yanlış yola giden olursa onları müstasna kılar, diğerlerini bundan tenzih ederim. Siz hâkimlik yaparken hiç takdir hakkınızı kullanmadınız mı?

TAHİR TAŞER (Kırşehir) — Çok kullandım.

KEMAL ÖZÇOBAN (Devamla) — Siz idam kararı verirken kaç hata yaptınız? acaba? Sanırım ki, hiç.. Adli hata mevzuubahsoluyorsa sizin verdiğiniz diğer idam hükümlerinde de adli hata olabilir. Yani konuşurken bir taraflı değil, bilhassa dâvaya göre mantiki konuşmak lâzımdır.

TAHİR TAŞER (Kırşehir) — Ne söylemişim?

REİS — Kemal Bey karşılıklı konuşma olmasın Meclise hitabediniz.

KEMAL ÖZÇOBAN (Devamla) — Tahir Taşer arkadaşım bir türlü anlamak istemiyor. Kendisi Ağır Ceza Mahkemesi Reisliği yapmıştır. Tahmin ederim ki, idam cezaları da vermiştir. Bunların hangilerinde adli hata yapmıştır? Ben duymadım. Binaenaleyh karar verecek bütün hâkimlerimizi dürüst telâkki etmesi lâzımdır. Bu tezi idam cezasının reddi için kâfi bir sebep değildir.

İdam cezası ağır bir cezadır, diyorlar. Evet doğrudur, namuslu bir adam için bir günlük hapis cezası da ağırdır. Fakat artık onun yaşamasında Türk milleti için bir fayda kalmadığı, zararlı olduğu zaman onun ifnası cihetine gidilmek lâzımdır. İşte ayrılık noktamız burasıdır. Ben demiyorum ki, hiçbir hâkim aslâ hata yapmaz, yapabilir. Fakat madem ki, bizde idam müessesesi kabul edilmiştir, aynı hata hepsi için vâridolabilir.

Ercümen Damalı arkadaşımızın sözlerine karşılık şunu belirtmek istiyorum. Diyorlar ki, idam iptidai bir müessesedir. Halbuki hukukçu arkadaşlarımızın bilmesi lâzım!.. İdam cezası Türk Ceza Kanununun içerisinde yer almış bir müessesedir.

Velhasıl fikirlerimi hulâsa ediyorum; memlekete kötülük yaptığına kaani olunan hakikaten yıkıcı harekette bulunan muhtekirlere bu ceza verilmelidir. Tahir Taşer arkadaşımı ben ayıplamıyorum, bir kanaat meselesidir, o da beni ayıplamasın.

Efendim, tekrar rica ediyoruz, bizim talebimiz, sizlerin, tahmin ediyorum ekseriyetinizin, dolayısıyla Türk milletinin ekseriyetinin arzularına tercüman oluyor kanaatindeyim, kabulünü rica ederim.

REİS — Halil Turgut.

HALİL TURGUT (Diyarbakır) — Çok muhterem arkadaşlarım; ben deminki konuşmamda bu mevzuun ehli olmadığımı bir tevazu eseri olarak değil, bir hakikat olarak ifade etmiştim. (Estağfürullah, sesleri) Ben Yüksek Mecliste bulunan hukukçularımızın bugün cemiyetimizin mâruz kaldığı bu tehlikeli halleri önlemek için elele vererek çok doğru ve mukni bir yol bulmalarını bilhassa istirham ediyorum. Ben bunu bulamam. Fakat cemiyetimizin bugünkü durumu, karşılaştığı bu tehlikeli vaziyet meydandadır. Hukukçularımız bütün bu hallerin ilmî tahlilini yapmakta ve fakat realiteyi tamamen dışta bırakmaktadırlar. Bugün karşısında bulunduğumuz tehlikeli mevzuun kahramanı muhtekirdir, karaborsacıdır. Bir arkadaşım sordu; karaborsacı kimdir diye.

Çok muhterem arkadaşlarım; karaborsacı, umumiyetle medeniyet merkezlerinde yaşayan, umumiyetle mükemmel bir yazıhanede oturan, umumiyetle kapısında en az bir lüks otomobil bulunan, en az 5 - 10 kişiyi hizmetkâr olarak kullanan münevver bir adamdır. Muhtekir, karaborsacı cahil adam değildir. Bugün köylerimizin hiç birinde muhtekir ve karaborsacı bulamazsınız, daha ziyade ufak tefek şeyler yapılabilir. Bunlar için de Ceza Kanununda mahsus maddeler vardır. Fakat bugün memleketimizi müşkül vaziyette bırakan bu tip karaborsacının karşısında muhakak ki, bir engelleme yaratmak mecburiyetindeyiz. Ben mutlaka idam cezasının doğru olduğunu iddia etmiyorum. Bu, bir terbiye, bir kültür ve bir ahlâk meselesidir. Arkadaşlarım da takdir ederler ki, bu gibi şeyler şiddet metodları ile önlenemez. Fakat ben tekrar ediyorum, hukukçularımız başbaşa vererek bugünkü tehlikeli durum için ilmin ışığı altında bir yol bulsunlar. Bizim istediğimiz budur.

Hukukçu arkadaşlarımın aflarına mağruren bir şey arz edeyim; hukuki meseleleri benim anlamama imkân yoktur. Çünkü aynı hukuki bir hâdiseyi beraberce tetkik eden müddeiumumi, avukat ayrı ayrı fikirler serdederler. Müddeiumumi idamını ister, avukat beraetini ister, hâkim kararını sonra verir. Binaenaleyh hukuk tahsili yapmayan bir insan olarak bu meseleye ben nasıl çâre bulabilirim? Bu itibarla itirafımı tekrar eder, hukukçularımızdan Türk milletini ikna edecek, tatmin edecek bir yol bulmalarını rica ederim.

REİS — Nusret Kirişcioğlu.

NUSRET KİRİŞCİOĞLU (Zonguldak) — Muhterem arkadaşlarım, komisyon âzası olma rağmen şahsım adına konuştuğumu yine arz ediyorum.

Muhterem arkadaşlarım, şahsi kanaatime göre bir komisyonun divanının, mevcut metne ilâve yapılmasına dair hususatta, komisyon âzası ile istişarede bulunmaksızın dahi, mütalâa beyan etmeye salâhiyetli olması iktiza eder. Çünkü müzakereler sonunda bir metin hazırlanmış ve bu metin komisyonun malı olmuştur. Komisyondan 1 - 2 arkadaşın, bir teklif sebebiyle, aleyhte fikri bulunması, komisyonun mütalâa beyan etmesine mâni olmamak iktiza eder. Ancak, eğer mevcut metnin tayyî iktiza ediyorsa, böyle bir talep mevcut ise o takdirde komisyon divanının komisyon âzası ile istişareden sonra fikrini beyan etmesi yerinde olur. Şimdi, bu noktayı arz ettikten sonra gerek idam mevzuunda, gerekse Hilmi Dura arkadaşımızın teklifiyle alâkalı fikirlerimi arz edeceğim.

Muhterem arkadaşlarım, idam taraftarı olan arkadaşlarımız idamın bilhassa mânevi tesirine istinadetmektedirler. Muhtekire ölüm cezası verileceği bir kere taknin edildikten sonra bu görüş müspet tesirler yapar, diye buyuruyorlar.

Muhterem arkadaşlar, her şeyden evvel bir müeyyidenin tatbik kabiliyeti olmak icabeder. Şu cihet hiçbir zaman unutulmamak lâzımgelir. Hâkim fiile nazaran müeyyide olarak vaz' edilen cezanın fazlalığını gördüğü takdirde daima maznunun lehine hattâ beraetine doğru gider. Bu itibarla hâkimin vicdanında bir tereddüt yaratmaması için fiilen ceza ile tenasübünü kaybettirmemek lâzımgelir. Ben o kanaattem ki, böyle bir fiile idam cezası koyacak olursak hâkim idam için konulan şartların âdemi mevcu-

diyetini takdir eder ve esasen mevcut hükme iner. Bunun neticesinde müspet mânevi tesir diye vasıflandırılan unsurun yanında bir de menfi mânevi tesir hâsıl olur. O da şudur arkadaşlarımız; kanunda, (şunu arz edeyim, kanunun ilk çıkınca müspet tesiri olur, fakat bu müspet tesir şimdi arz edeceğim sebeplerle menfiye doğru döner.) Millî Korunma Kanununda yeniden ilâve edilen idam hükmünün geçen zaman içinde hiç tatbik edilmediğini vatandaş görünce; bunun lüzumsuzluğuna inanacağı gibi tatbik edilmeyen böyle bir bendin ortada bulunmasından bedbinliğe de düşebilir. İdamın korku tesirinin evvelâ müspet, bilâhara da menfiye doğru gitmesi dahi mümkündür. Bu itibarla, eğer tatbik kabiliyeti bulunacak olursa, bunu katî olarak hesaplayabilirsek, bu takdirde idam hükmünü kabul etmemiz icabeder.

Şahsi kanaatime gelince; bir ihtikâr mevzuunda bir hâkimin, bunun memleket iktisadiyatında büyük tesiri olduğu unsuruna istinadederek ölüm cezası vereceğini bendeniz düşünmüyorum. Bu itibarla konulacak idam hükmünün tatbik kabiliyeti olmayacaktır. Bu sebeple başta müspet olan tesir sonradan menfiye dönebilecektir.

Hilmi Dura'nın teklifine gelince; Hilmi Dura'nın, üzerinde durduğu husus hakikaten bilhassa ilk nazarda fevkalâde mühim gibi görülmektedir. Hükümet bir malın kâr haddini tâyin ettiği veya hükümet bir mala el koyduğu takdirde bunun satışından imtina edilmesi halinde müeyyide vardır. Bugünkü metne göre 31 nci maddenin 9 numaralı bendine göre konulan kâr haddi tâyin edilen mallarda satıştan imtina hakikaten metnimizde müeyyidesi yoktur.

Yalnız bunu bir boşluk, bir nakise olarak kabul etmeden evvel şunu düşünmemiz icabeder. Hakikaten Türkiye'de mevcut bütün malların, toptan - hiçbir istisna edilmeksizin - satışından imtina edilmesi halinde müeyyide koymak lâzım mıdır? Kâr hadleri tesbit edilen mallar, bilcümle mallar... Şunu düşünelim, bu malların satışından imtina edilmesi halinde bundan cemiyet zarar görüyor mu? Bu durum karşısında zaten hükümetin el koyması için kanunda müeyyide mevcuttur. Yani sıkıntı halinde, hükümetçe tedbir alınması mümkün olan bu hallerde ağır ceza müeyyidesi konması doğru olur mu?

Ben arkadaşlarımın reylerine müspet veya menfi bir tesir yapmaması için kanaatimi beyan etmek istemem. İdam cezası encümenle uzun uzadıya konuşuldu, buna ne encümen ne de hükümet taraftar olmadı. Çok imzayı havi olmasına rağmen bu takririn reddedilmesini rica ediyoruz.

REİS — Übeydullah Seven, buyurun.

ÜBEYDULLAH SEVEN (Hakkâri) — Muhterem arkadaşlar, kısa olarak Encümen Reisi Ercüment Damalı'ya arzı cevap maksadiyle kürsüye çıkmış bulunuyorum.

Kendileri bu mevzuda bizi tenvir edecekleri sırada delil olarak Ceza Kanununun cildi ile kürsüye çıktılar. Kabul etmek lâzımdır ki, kanunlar tedvin edilirken, bendeniz de bir hukuk çömezi olarak arz edeyim, bilhassa yaşıyan şartlar nazara alınır. Eğer bugün Türkiye Cumhuriyeti hudutları dâhilinde ihtikâr mevzu bahis değilse, neden buna taraftar bulunuyor? Şu halde bir mevzu vardır. Bu mevzudan dolayı bu kanunu getirmek arzu ve niyetindeyiz. Hazırlanmış olan ceza kanunları o zamanın icaplarını teemmül etmektedir. O zamanın icaplarına göre hazırlanmaktadır. Pek ağır ceza veriliyorsa o zamanın icaplarından dır. Bugün bunu kabul etmek lâzımdır. Ceza Kanunumuzun 450 nci maddesinin birinci ve ikinci fıkraları idam cezası veriyor. Taammüden adam öldürmenin ağır oluşundandır. Dağ başında ana ve babasını öldüren evlâda karşı verilen cezaların karşısında bir kimseyi nasıl gözümüzü kırpmadan idam edebiliyorsak ve bundan zevk duyuyorsak; 1939 dan beri bu muhtekirler 24 milyon nüfusun kanını emiyor, bunu kabul etmek lâzımdır; bu 24 milyonun kanını emenin de ipini çekmekte ne mahzur vardır arkadaşlar? (Bravo sesleri, alkışlar)

Arkadaşımız buyurdular ki; iktisadi nizam bir tüccarın fazla mal veya para iktisabetmesi demektir. Bu fazla mal ve para iktisabeden insana, rica ederim, Cenabı Hak zembille mi gönderiliyor? Bu fazla para ve malı benim, Ali'nin, Veli'nin ve hattâ bir yaşındaki çocuğun mamasından biriktirerek meydana getirmektedir. Nihayet iktisadi sistemde ticaret bir şahsın veya birkaç insanın gayrimesru şekilde zenginleşmesi demek değildir. Bu itibarla ben bu tâbiri de hoş görmemekteyim.

İdam hükmü, tüccar olmıyan vatandaşlar hakkında bir heyecan yaratır, dediler. Bilâkis arkadaşlar, bu bir itimat yaratacaktır. Bu durumda tüccar olmıyan şahıs, elipi kolunu sallıyarak idam tehdidi karşısında bulunan tüccara elindeki parasını versin ve mukabilinde eşyasını alsın.

Nihayet dediler ki, eğer idam cezası verilmesi lâzım geliyorsa bir başka kanuna alalım. Arkadaşım kabul etsinler ki, beni bu fikrimde teyit buyurdular, yani idam edilmesi lâzımgelen bir husus mevcudolsun ki o zaman idam cezasını vermiş olalım. Ben şahsan böyle bir keyfiyetin Türkiye'de mevcudolduğu kanaatindeyim. Bunu çıkarmakta lâzımgelen ciddiyeti göstereyim arkadaşlarım. (Alkışlar ve bravo sesleri)

REİS — Muhlis Erdener.

MUHLİS ERDENER (Bursa) — Muhterem arkadaşlar, evvelce arz etmiş olduğum sözleri tekrar ederek gene huzurunuzu işgal edeceğim.

Arkadaşlar; bütün hüsniyetime rağmen konuşulan sözlerden ve kendileriyle başbaşa görüştüğüm arkadaşlardan anhyorum ki, kanunun mevzuunu teşkil eden ve nihayet idam cezasına müncer olan suç anlayışta aramızda külli farklar mevcuttur. Hattâ kemali cesaretle tekrar arz edeceğim ki, kanunun metninde dahi bu hata açıkça göze çarpmaktadır.

Şimdi ihtikâr, muhtekir, kâr, zam... görüyoruz ki, her arkadaş bunları kendi dilediği gibi tarif ediyor. O zaviyeden meseleyi ele alıyor ve cezayı ona göre tâyin ediyor.

Arkadaşlar, evvelâ bu mevzuu, yani suçun ismini koymakta hepimiz kayıtsız, şartsız ittifak etmezsek tâyin edeceğimiz cezalar elbetteki çeşitli olur.

Demin burada konuşan Halil Turgut Bey arkadaşımız ihtikârı ve muhtekiri tarif ettiği zaman yemin ederim ki, arkadaşlar sarsıldım. Bu arkadaşım mülâhazasını bir an için kabul edersek, namuslu ve dürüst vatandaş olabilmek için, vatandaş yalın ayak başı kabak fakir ve zaruret içinde kabul etmek veya öyle tasavvur etmek icabettir. (Şiddetli, gürültüler)

Muhterem arkadaşlar Halil Bey muhtekiri izah ederken, muhtekir İstanbul'da oturan evi ve altında otomobili olan, beş adam çalıştıran lüks hayata alışmış kimselerdir dediler. (Gürültüler) Ben arkadaşımın ifadelerinden böyle

anladım, kendilerini tenzih ederim, belki benden daha müfrittirler. Yanlış anladım da tasbih buyursunlar. Ne yapayım ki, ağızından çıkan sözlerden ben böyle anladım. Ben bir vatan-
daş olarak bu memlekette bütün efradı milletin birer otomobili olmasını, her birinin iş sahibi bulunmasını ve çalıştıracak tesislere sahibolmasını isterim. İhtikâr bu değildir, arkadaşlar, ihtikârla bunun en ufak bir mukayesesi dahi caiz değildir. Bu mukayeseyi niçin yaptılar? Kendileri izah etsinler.

Şimdi arkadaşlar, Encümen Reisi Ercüment Bey arkadaşım ile konuşmasından anlıyorum ki, kaç günden beri devam eden mücadeleye rağmen şimdi kendisiyle tam bir anlayış içinde imişiz, tam bir mutabakat hâlinde imişiz. Ancak söylediği sözleri o kadar güzel izah buyurdular, teşrih ettiler ki, hayran oldum.

ZEKİ ERATAMAN (Tekirdağ) — Reye konuşun kâfi.

MUHLİS ERDENER (Devamla) — Zeki Erataman müsaade buyurun, biz sabırla sizleri dinliyoruz, siz de dinleyiniz rica ederim. Yalnız aramızdaki fark, Ercüment Damalı arkadaşım, idam cezasında bu hassasiyeti gösterdi. 30 senelik cürümlerde, bilmiyorum, aynı noktâ nazarı devam ediyor mu, etmiyor mu?

Bendeniz diyorum ki, arkadaşlar, cürmün tavzihini yapalım, insanları; ceza korkusu ve endişesi ile vuzuhsuz bir kanun karşısında bırakmıyalım, namuslu vatandaş ile namussuz vatandaş tefrik etmiyerek, her ikisini de umumi bir muameleye tâbi tutmamız doğru değildir, arkadaşlarımız.

Tekrar ediyorum, bu mevzuda Meclis olarak adaletle ve hakkaniyetle harekete mecburuz. Arz ettiğim gibi, zamla kârın farkı yapılamazken böyle bir kanuna vatandaş üzerinde, memlekette iyi tesir yapacağımı nasıl kabul ederiz?

Yaptığı her hangi bir zamla kâr veya zarar ettiği mütehasıs bir adam tarafından hesapları tetkik edilip henüz belli olmadan bir tüccarı, fazlaya mal sattın diye mahkûm mu ediyoruz? Bunu ne sıfatla kabul ederiz, kârın ve farkın ne olduğunun, tarifini yapmadan kalkmışız idam, idam ediyoruz. Arkadaşlar idam istemek kolay, fakat kesilen bir kelleyi yerine koymak mümkün değildir. Fransızlar hâlâ «Caillout» nun idam cezasının azabını çekerler. Umumi Harbden evvel casusluk suçundan idam edilmiş olan Dreyfus'un

hâlâ vicdanlarda muhakemesi yapılmaktadır. Ağızlarına kolay geliyor idam idam.. Soğan başı kesmiyoruz arkadaşlar, (Gürültüler) idam edilenler nihayet bu memleketin çocuklarıdır. Binaenaleyh suçlu dahi olsalar bunların ıslahını da düşünmeliyiz. Bu teklifin reddini istiyorum, arkadaşlar.

İLHAN SİPAHIOĞLU (İzmir) — Reis Bey söz istiyorum.

REİS — Takrirleri okutacağım, rica ederim. Riyasetin kararına müdahale etmeyin.

Yüksek Riyasete

Mesele aydınlanmıştır. Müzakerenin kifayetin reye vaz'ını rica ederim. Hürmetlerimle.

Gümüşane Mebusu
Halis Tokdemir

Sayın Başkanlığa

Konuşmalar kâfidir. Müzakerenin kifayetini arz ve teklif ederim.

Burdur Mebusu
Mehmet Özbek

Yüksek Reisliğe

Millî Korunma Kanununun 57 nci maddesinin I nci bendi müzakere edilmektedir. Bu maddede idam cezasının konulması Afyon Mebusu Sayın Kemal Özçoban ve 40 mebus arkadaşın verdikleri bir takrirle istenilmektedir. Ekseriyetin bulunmadığına kaani bulunmaktayız. Mezkûr maddenin reye arz edilmeden yoklama yapılmasını arz ve teklif ederiz.

Konya Mebusu Ankara Mebusu
Muhittin Güzelkılınç Hamdi Bulgurlu
Kastamonu Mebusu Kastamonu Mebusu
Süleyman Çağlar Hilmi Dura

Konya Mebusu
Reyhan Gökmenoğlu

REİS — Efendim, Riyaset nısabın bulunduğunu görmektedir, fakat yoklama yapılması için beş imzalı bir takrir verilmiştir, yoklama yapacağız.

HALİL TURGUT (Diyarbakır) — Reis Bey fikrim yanlış anlaşılmalıdır, iki cümle ile müsaadenizle tavzih edeceğim.

REİS — Yoklama yapıyoruz, efendim. Lütfen burada mevcut bulunan arkadaşlar burada bulduklarını söylesinler.

(Eskişehir'e kadar yoklama yapıldı)

REİS — Ekseriyetimiz vardır. Müzakerelere devam ediyoruz. Halil Turgut Bey, fikrinin yanlış anlaşıldığını söyleyerek bir cümle rica ediyor. Kendisine söz veriyorum.

HALİL TURGUT (Diyarbakır) — Çok muhterem arkadaşlarım; Muhlis Erdener arkadaşım; benim fikrimi karikatürize etti ve servet sahibi umumiyetle zengin olan iyi veya kötü olan her adamı bu şekilde tavzih ettiğimi zannederek ou şekilde ifadede bulundular. Ben kendim de dâhil içinizden her hangi bir arkadaşı tenzih ederim. Bizim maksadımız, Türk milletini fert ve cemiyet halinde huzura ve yüksek seviyeye ulaştırmaktır. Ancak muhtekir dağ başında değildir. Elbette medeniyet merkezlerinde bulunan insanlardan bir veya iki tanesidir. Biz bunları kastediyoruz.

REİS — Hilmi Dura.

HİLMİ DURA (Kastamonu) — Muhterem arkadaşlar; mevcut mühim takrirlerden biri idama taallük etmektedir. İdam maddesi formüle edilmiş olarak riyaset makamındadır. Teklif edilen bu madde reye sunulacaktır. Farz ediniz ki kabul ettik, bu takdirde madde üzerinde (gürültüler)...

REİS — Hilmi Bey, bir dakika müsaade edin, takririn nazarı dikkate alınıp alınmaması reye konacaktır.

TAHİR TAŞER (Kırşehir) — Söz istiyorum.

REİS — Kendinize satışı olduğu için mi efendim?

TAHİR TAŞER (Devamla) — Hayır efendim, kifayeti müzakerenin aleyhinde konuşacağım.

REİS — Buyurun efendim.

TAHİR TAŞER (Kırşehir) — Muhterem arkadaşlar; çok mühim ve çok hayati bir nokta üzerinde duruyoruz. Meclisin temayülü idamın kabulü merkezinde... (Öyle şey yok sesleri).

REİS — Tahir Bey; kifayet takriri hakkında konuşun.

TAHİR TAŞER (Devamla) — Arkadaşlar; idam deyip te geçmiyelim. Bir tavuk kesmiyoruz, bir vatandaşın cenına kıyıyoruz.

(Reye reye sesleri, gürültüler).

Mevzu aydınlanmamıştır. Bu mevzu' üzerinde daha konuşacaklarımız var. Bilhassa Kemal Özçoban Bey... (Kâfi kâfi sesleri) (Gürültüler)

REİS — Tahir Bey sözünüzü kesiyorum.

Efendim; kifayeti müzakere takririni okuduk. Takririn aleyhinde de konuşuldu. Bu arada yoklama da yapıldı.

Şimdi, 57 nei maddenin birinci bendi hakkındaki kifayet takririni reyinize arz ediyorum. Kabul edenler... (Gürültüler) Efendim; müsaade buyurun. Riyasetin reyleri sayma muamelesine de müdahale ediyorsunuz.

Kifayeti müzakere takririni reyinize arz ediyorum. Kabul edenler.. Etmeyenler... Kifayeti takriri kabul edilmiştir.

Şimdi maddeye ait takrirlerin hepsini okuyoruz. (Devamlı gürültüler). Efendim, gürültüden müzakereyi takibedemiyoruz. Ekseriyeti bulduksa dinliyeceğiz diye bulduk. Rica ederim gürültü etmeyin.

B. M. Meclisi Reisliğine

Millî Korunma Kanununun tadil edilecek 57 nei maddesinin Türk Ceza Kanununun hükümleri esaslarına ve bozulması muhtemel iş nizamının bozulmaması esasına göre yeniden tesisi için maddenin encümenine iadesini arz ve teklif eylerim.

Trabzon Mebusu
Halit Ağanoğlu

REİS — Efendim, takrirlerin içinde metne en aykırı olan bu olduğu için evvelâ okuduk. Bu takrir, encümenine iadeyi tazammun ediyor. Mafih diğerlerini de okuyalım. Belki daha aykırı bulacaklarımız olabilir.

Yüksek Reisliğe

57 nei maddenin I numaralı bendinin aşağıdaki şekilde değiştirilmesini arz ve teklif ederiz.

I - 31 nei maddenin II, III, VIII ve IX ne bentlerinde yazılı suçlarla 32 nei maddede yazılı suçları işleyenler, işlemeye teşebbüs edenler, bu fiillere iştirak edenler veya bu fiilleri yaptıranlar hakkında 10 seneden 30 seneye kadar ağır hapis ve 10 bin liradan 30 bin liraya kadar ağır para cezası hükmolunur.

Yukardaki fiiller memleketin iktisadi bünyesini sarsacak derecede ağır olduğu takdirde suçluya ölüm cezası verilir.

Afyon K.	İstanbul	Kocaeli
K. Özçoban	A. Topcu	K. Meriç
Kocaeli	Bilecik	Kastamonu
S. Dinçer	İ. S. Çakıroğlu	S. Çağlar

Kastamonu	Kastamonu	Samsun
M. Kuşakçioğlu	S. Esen	A. Eker
Bolu	Tokad	Bolu
S. Baysal	Y. Ulusoy	I. Gülez
Antalya	Kastamonu	Hatay
E. Karan	N. Ş. Nabel	Ş. Sarıcalı
Erzincan	Kocaeli	Muş
R. Sanalan	H. O. Erkan	G. Emre
Burdur	Burdur	Sivas
M. Özbey	H. Çimen	B. Örnekol
İzmir	Kocaeli	Erzurum
N. İncekara	H. Başak	S. Erduman
Çanakkale	Kocaeli	Seyhan
N. Togay	S. Göksel	Z. Akdağ
Maras	Uşak	Bolu
A. Bozdağ	H. Yılmaz	R. Akşemsettinioğlu
Tokad	Bilecik	Gazianteb
O. Haçibaloğlu	T. Oran	A. Ocak
Gazianteb	Gazianteb	Çankırı
S. İnal	S. Kuranel	A. Emrem
Çankırı	Diyarbakır	İzmir
K. Çığman	M. H. Ünal	H. Ökeren
Hakkâri		Mardin
Ü. Seven		R. K. Timuroğlu

Yüksek Reisliğe

57 nci maddenin I nci bendine aşağıdaki fıkranın ilâvesini arz ve teklif ederim.

Kastamonu Mebusu
Hilmi Dura

«31 nci maddenin IX ncu bendindeki kâr hadlerine tâbi bırakılmış maddelerin de haklı sebep olmaksızın satışa arz edilmemesi veya satışından imtina olunması veya kaçırılması veya satılmadığı halde satılmış gibi beyan edilmesi halinde aynı ceza hükmolunur.»

REİS — Takrirleri okuduk, en aykırı takrir olması itibariyle Halit Ağanoğlu'nun takririni reylerinize arz ediyorum.

PERTEV ARAT (İzmir) — Reye konulmadan tekrar okunması lâzımdır.

REİS — Tekrar okutuyoruz, efendim.

(Trabzon Mebusu Halit Ağanoğlu'nun takririni tekrar okundu.)

REİS — Takriri dikkate alanlar lütfen ellerini kaldırsınlar... Almyanlar... Takrir nazarı dikkate alınmamıştır.

Kemal Özçoban'ın takririnin açık oya vaz'ı hakkında bir takrir var, okutuyoruz.

Yüksek Reisliğe

57 nci maddenin birinci bendinin tadili hakkında Kemal Özçoban ve arkadaşları tarafından verilen takririn açık oya vaz'ını arz ve teklif ederiz.

Amasya	Bursa	Gazianteb
M. Zeren	H. Şaman	İ. Dağ
Ordu	Edirne	Bursa
R. Aksoy	R. Nasuhioğlu	M. Erdener
	Zonguldak	Zonguldak
Okunamadı	S. Başol	C. Kıpçak
Zonguldak	Gazianteb	Aydın
H. Balık	C. San	A. Baki Ökdem
Elâzığ	Van	Isparta
S. Ergene	H. Durmaz	S. Bilgiç

REİS — Dahili Nizamnamenin 136 nci maddesi mucibince 15 arkadaş bir mevzuun açık oya vaz'ını teklif ederlerse, onun açık oya konulması meburidir. Takriri tekrar okutup açık oylarımıza arz edeceğiz. Kabul edenler beyaz, reddedenler kırmızı, müstenkifler yeşil rey kullansınlar efendim. (Takriri 15 kişi imzalamamış sesleri) 15 arkadaş tarafından verilmiştir.

Takriri tekrar okutuyorum, efendim.

(Kemal Özçoban ve arkadaşlarının takrirleri tekrar okundu.)

REİS — Efendim takriri tekrar okuduk. Şimdi Kemal Özçoban ve arkadaşlarının takririni reylerinize arz ediyorum. Takrirden 57 nci maddenin birinci bendine «Yukardaki fiiller memleketin iktisadi bünyesini sarsacak derecede ağır olduğu takdirde suçluya ölüm cezası verilir» fıkrasının ilâvesi istenmektedir.

Takriri nazarı dikkate alanlar beyaz; nazarı dikkate almıyanlar kırmızı ve müstenkifler ise yeşil oy kullanacaklardır. Kimin ismini okuyorsak onlar sıra ile teker teker buraya gelip önümde reylerini vereceklerdir.

NAİL GEVEÇİ (Aydın) — Yalnız idam hakkındaki fıkranın açık oya konulması istenmektedir.

REİS — Evet, efendim.

Reyler teker teker buradan verilecektir.

(Afyon Karahisar'dan itibaren sıra ile bütün seçim çevreleri mebuslarının isimleri okundu. Reyler toplandı.)

REİS — Rey vermiyen arkadaş kaldı mı efendim? (Hayır sesleri)

Rey verme muamelesi bitmiştir, efendim.
(Reyler sayıldı.)

Efendim, reye iştirak eden arkadaşların ade-
di 190 dır. 190 arkadaşın reye iştirak etmesi ni-
sabı doldurmadığı için bu rey verme muamelesi
makbul değildir. (Netice nedir? sesleri) Neti-

ceyi bildiriyorum : 87 kabul, 101 ret, 2 müsten-
kif oy kullanılmıştır, gelecek İnikatta tekrar re-
ye konulacaktır.

Pazartesi günü saat 15 te toplanmak üzere
celseyi kapatıyorum.

Kapanma saati : 18,30

6. — SUALLER VE CEVAPLAR

A — TAHRİRİ SUALLER VE CEVAPLARI

1. — *Sivas Mebusu Nuri Demirağ'ın, istinaf mahkemeleri teşkilinin düşünülüp düşünülmediğine dair sualine, Adliye Vekili Hüseyin Avni Göktürk'ün tahriri cevabı (7/170)*

22 . V . 1956

Türkiye Büyük Millet Meclisi Reisliğine
İstinaf mahkemeleri teşkili düşünülüp düşü-
nülmediği hakkında eklice sunduğum sorunun
Adliye Vekili tarafından yazılı olarak cevaplandırılmasının teminini rica ederim.

Saygılarımla.

Sivas Mebusu
Nuri Demirağ

Memleketimizde her kısım ve derece mahkeme-
lerde rüyet edilen dâvaların seneden seneye
çok miktarda arttığı resmî istatistiklerle sabittir.

Hâkimlerimizin insan takati üstünde bir gay-
ret sarf etmelerine rağmen birçok dâvalar sene-
lerce uzamakta ve adalet gecikmektedir.

Temyiz mahkemesinde, her sene, yüz binden
fazla dosya karara bağlandığı halde ertesi seneye
binlere dosya devretmektedir.

Bâzı usul kanunlarıyla, Medeni ve İcra ve İf-
lâs Kanununda yapılacak değişikliğin bu hususa
tam bir çare olması beklenemez.

Temyiz Mahkemesinin yükünü hafifletmek
için bâzı bölgelerde istinaf mahkemeleri teşkili
düşünülmekte midir?

Keyfiyetin yazılı olarak cevaplandırılmasını
dilerim.

T. C.

Adliye Vekâleti Ankara, 30 . V . 1956

..... Müdürlüğü

Sayı : 3897

Türkiye Büyük Millet Meclisi Yüksek Reisliğine
23 . V . 1956 gün ve Kanunlar Müdürlüğü

ifadeli 2758/12372 sayılı yazıları karşılığdır.

Sivas Mebusu Nuri Demirağ'ın, istinaf mah-
kemeleri teşkili düşünülüp düşünülmediği hak-
kindaki yazılı sual takriri tetkik olundu :

Mahkemelerin iki derece olması esasını prog-
ramında da kabul eden Demokrat Parti iktidara
geldikten sonra hükümet, üst derece mahkemele-
rini de ihtiva eden «Genel Mahkemeler Kurulu-
şu hakkında Kanun» lâyihasını hazırlamış ve
19 . VIII . 1952 tarihinde Yüksek Büyük Mil-
let Meclisine sevk etmiş idi :

Mezkûr lâyiha Adliye Encümenince tetkik ve
kabul edildikten sonra Bütçe Encümeninde tet-
kik edilmek üzere iken seçimlerin yenilenmesi
hasebiyle lâyiha hükümsüz kalmış ve kanun lâ-
yihasının Yüksek Meclise sevk edildiği tarihteki
şartlarla bugünkü şartlar arasında aşağıda arz
edeceğimiz şekilde fark husule gelmiş bulunması
hasebiyle üst mahkemelerin teşkili bugün için
imkânsız bir hale geldiğinden buna göre gerekli
tadilat yapılmak üzere lâyiha geri alınmış bu-
lunmaktadır.

Sevk edilen lâyihada bu mahkemelerden bek-
lenen faydanın temini için asgari 25 yerde üst
mahkeme ihdası hususu derpiş ve buna göre 432
aded yüksek dereceli hâkime ihtiyaç bulunduğu
tesbit edilmiştir. O günkü teşkilât ve kadro du-
rumuna göre bu miktar yüksek dereceli hâkimin
temini mümkün görülüş ise de bu tarihten
sonra muhtelif tarihlerde yeniden 3 müstakil,
7 mürettep ağır ceza, 12 asliye hukuk, 3 asliye
ceza, 31 sulh, 36 tek hâkimli asliye, 93 nahiye
sulh, 14 gezici arazi kadaastro mahkemesi kurul-
muş ve 15 yerde mürettep ağır ceza mahkemesi
müstakil ağır ceza mahkemesi haline, 43 yerdeki
tek hâkimli asliye mahkemesi, çift hâkimli asliye

mahkemesi haline, 55 sulh mahkemesi tek hâkimli asliye mahkemesi haline ifrağ edilmek suretiyle 400 küsur hâkim kadrosu bu ihdaslara tahsis edilmiş ve ayrıca muhtelif mahal adliye kadroları da takviye edilmiş bulunmaktadır. Bunun dışında 1953 yılından itibaren emekliye ayrılma, istifa, mebus seçilme gibi muhtelif sebeplerle bir kısım yüksek dereceli hâkim de meslekten ayrılmıştır.

Şu suretle yukarda arz edilen sebepler muvacehesinde teşkili düşünülen üst mahkemelere eleman temini bugün için imkânsız bir hale gelmiştir.

Artan iş miktarının mahallî mahkemelerle Temyiz Mahkemesi kadrosunun takviyesi suretiyle karşılanmasına çalışılmaktadır. Bundan başka gerek mahkemelere intikal eden işlerin azaltılması, gerek dâvaların daha süratle intacı ve gerekse mesleke hariçten yetişmiş elemanların celbi hususundaki tasavvurların tahakkuku için gayret sarf edilmektedir.

Keyfiyet saygı ile arz olunur.

Adliye Vekili

Prof. Dr. H. A. Göktürk

2. — *Sivas Mebusu Nuri Demirağ'ın, Gelir Vergisinin büyük zirai işletmelere ve çiftçilere de teşmili hususunun düşünülüp düşünülmediğine dair sualine Maliye Vekili Nedim Ökmen'in tahriri cevabı (7/171)*

T. B. M. M. Reisliğine

Gelir Vergisinin büyük çiftçilere teşmil edilip edilmeyeceği hakkında eklice sunduğum sorunun Maliye Vekili tarafından yazılı olarak cevaplandırılmasını rica ederim.

Saygılarımla.

22 . V . 1956

Sivas Mebusu
Nuri Demirağ

Zaman zaman gazetelerde, Gelir Vergisinin büyük zirai işletmelere ve çiftçilere de teşmil edilmesi hakkında tetkikler yapıldığı yazılmak-

tadır. Böyle bir teşebbüs iki bakımdan faydalı ve zaruridir :

1. Millî gelirimizin % 80 ini zirai gelirimiz teşkil ettiğinden ancak % 20 vergilendirilmektedir.

2. Vergi tahsilâtının % 35 i vasıtasız % 65 i ise vasıtalıdır.

Bu tadilat yapıldığı takdirde hem daha fazla millî gelir vergilendirilmiş olacak, hem de vasıtalı vergiler yüzdesi azalmak suretiyle vergi politikası daha âdilâne olacaktır.

Gelir Vergisinin büyük zirai işletme ve büyük çiftçilere de teşmili düşünülmekte midir?

Keyfiyetin yazılı olarak cevaplandırılmasını dilerim.

T. C.

Maliye Vekâleti

31.V.1956

Gelirler G. Müdürlüğü

Sayı : 2190-281/21512

Türkiye Büyük Millet Meclisi Yüksek
Riyasetine

Kanunlar Müdürlüğü 23 . V . 1956 günlü ve 7-171/2759/2373 sayılı yazı K.

Sivas Mebusu Sayın Nuri Demirağ'ın, yazınıza merbut, yazılı olarak cevaplandırılması istenilen sorusu incelendi.

Gelir Vergisinin tekemmül ettirilmesi ve vergi adaletinin sağlanması maksadıyla bu verginin bilhassa büyük zirai işletmelere teşmili ile alakalı olarak vekâletimizde gerekli çalışmalar yapılmaktadır.

Ancak, mevzuun ekonomik ve sosyal ehemmiyeti ve vergilendirilmesi mümkün olabilecek büyük işletmelerin mahiyet ve vüsatını tâyinde kullanılacak çeşitli ölçülerin tesbiti bakımından mevzuubahis çalışmaların bir müddet daha devam etmeni lâzımgelmektedir.

Keyfiyet saygı ile arz olunur.

Maliye Vekili
Nedim Ökmen

Afyon Karahisar Mebusu Kemal Özçoban ve kırk arkadasının, 57 nci maddenin bir numaralı bendinin sonuna «yukardaki fiiller memleketin iktisadi bünyesini sarsacak derecede ağır olduğu takdirde suçluya ölüm cezası verilir» fıkrasının ilâvesine dair takririne verilen reylerin neticesi (Ekseriyet hâsıl olmamıştır)

Âza adedi : 541
 Rey verenler : 190
 Kabul edenler : 87
 Reddedenler : 101
 Müstenkifler : 2
 Reye iştirak etmeyenler : 338
 Münhal mebusluklar : 13

[Kabul edenler]

AFYON KARAHISAR

Sıtkı Koraltan
 Kemal Özçoban
 Gazi Yiğitbaşı
ANKARA
 Ömer Bilen
 Abdullah Gedikoğlu

ANTALYA

Kenan Akmanlar
 Enver Karan
 Attilâ Konuk
AYDIN

Necati Çelim
 A. Baki Ökdem
BALIKESİR

Ahmet Karagür
BİNGÖL

Ekrem Yıldız
BOLU

Selâhattin Baysal
 Ahmet Hatı

BURDUR

Hüseyin Çimen
 Mehmet Özbey

ÇANAKKALE

Nureddin Fuad Alpkartal

Nuri Togay

ÇANKIRI

Keleş Çıgman
 Asım Emrem
 Tahsin Uygur

ÇORUM

Sedat Baran
 Ali Rıza Kılıçkale
 Cevat Köstekçi
 Kemâl Terzioğlu

DENİZLİ

Ali Rıza Karaca
 Osman Ongan
 Refet Tavashioğlu

DIYARBAKIR

Halil Turgut

ERZİNCAN

Mustafa Rahmi Sanalan
 Veysel Varol

ERZURUM

Şevki Erker
 Abdülkadir Eryurt
 Rıza Topcuoğlu

GAZİANTEP

Abdülkadir Atik
 Süleyman Kuranel

GİRESUN

Tahsin İnanç

GÜMÜŞANE

Halis Tokdemir

HAKKÂRİ

Übeydullah Seven

İÇEL

Rüştü Çetin
 Yakup Çukurova
 Aziz Köksal

İSPARTA

Kemal Demiralay

İSTANBUL

Seyfi Gögen
 Nizamettin Âli Sav
 Tahsin Yazıcı

İZMİR

Abdullah Aker
 Pertev Arat
 Muzaffer Balaban
 Behzat Bilgin
 Halûk Ökeren
 Mehmet Ali Sebük
 İlhan Sipahioğlu

KASTAMONU

Salim Esen
 Muzaffer Kuşakçioğlu
 Nazifi Şerif Nabel

KOCAELİ

Sefer Göksel

KONYA

Mustafa Bağrıaçık
 Tevfik Fikret Baran
 Muhittin Güzelkılıç
 Himmet Ölçmen

KÜTAHYA

Süleyman Süruri Nasuhoğlu

Osman Özbilen

MANİSA

Hayri Büke

MUĞLA

Nâtik Poyrazoğlu

MUŞ

Gıyasettin Emre

NİĞDE

Çavıt Kavurmacıoğlu
ORDU

Fazıl Erim
 Sabri İşbakan
 Memiş Yazıcı

RİZE

Hüseyin Agun

SEYHAN

Mustafa Akçalı
 Zahit Akdağ
 Lûtfi Sezgin
 İsmet Uslu

SİİRD

Suat Bedük

SİVAS

Bahattin Örnekol
TEKİRDAĞ

Necmi Arman

Zeki Erataman

TOKAD

Osman Hacıbaloğlu

URFA

Aziz Özbay

UŞAK

Yusuf Aysal

Orhan Dengiz

Hâcım Yılmaz

YOZGAD

Talât Alpay

Ömer Lûtfi Erzurumluoğlu

Hâşim Tathoğlu

[Reddedenler]

AFYON KARAHİSAR Hüseyin Tiryakioğlu Murad Âli Ülgen AMASYA Hâmit Koray Mustafa Zeren ANKARA Hamdi Bulgurlu Muhlis Ete Mümtaz Faik Fenik Seyfi Kurtbek Hâzım Türegün Fuad Zincirkıran AYDIN Nail Geveci BALIKESİR Halil İmre M. Halûk Timurtaş BİNGÖL Necati Aras Sait Göker BURDUR Fethi Çelikbaş Behçet Kayaalp BURSA Sabahattin Çıracıoğlu Muhlis Erdener Sadettin Karacabey Halûk Şaman Ali Ferruh Yücel ÇANAKKALE Safaeddin Karanakaç ÇORUH Mecit Bumın ÇORUM M. Kemal Biberöğlü	Hüseyin Ortakerioğlu EDİRNE Mehmet Enginün Cemal Köprülü Hasan Maksudoğlu Rükneddin Nasuhioğlu ELÂZİĞ Suphi Ergene ERZİNCAN Hüsnü Çanakçı Sadık Perinçek Tevfik Şenocak ERZURUM Zeki Çavuşoğlu Cemil Önder GAZİANTEP İhsan Daî Cevdet San İSPARTA Said Bilgiç İSTANBUL Mükerrem Sarol Hanri Soriano İZMİR Mehmet Aldemir Muammer Çavuşoğlu Arif Güngören KARS Hasan Erdoğan Kemal Güven İbrahim Us Rıza Yalçın KASTAMONU Nâzım Batur Süleyman Çağlar Hilmi Dura	KIRKLARELİ M. Ali Ceylân KIRŞEHİR Tahir Taşer KOCAELİ Ekrem Alican Ziya Atığ KONYA Reyhan Gökmenoğlu Sabahattin Sönmez MALATYA Esat Doğan Ahmet Fırat İsmet İnönü Mehmet Kartal Mehmet Fahri Oral Hilmi Özbay Mehmet Zeki Tulunay Tevfik Ünsalan Nüvit Yetkin MANİSA Hikmet Bayur MARDİN Bahaettin Erdem Halim Şatana MUĞLA Turhan Akarca Nuri Özsan NİĞDE Zihni Üner ORDU Refet Aksoy Mehmet Cemil Bengü RİZE Mehmet Fahri Mete Ahmet Morgil	SAMSUN Ekrem Anıt Muhittin Özkefeli Şükrü Uluçay Hâdi Uzer SEYHAN Mehmet Ünalrı SİRD Veysi Oran SİNOB M. Vehbi Dayıbaş Nuri Sertoğlu SİVAS Hüseyin Çitil Ercüment Damalı Etem Erdineç Rifat Öçten TOKAD İhsan Bağ Ömer Sunar TRABZON Halit Ağanoğlu İsmail Şener TUNCELİ Fethi Ülkü VAN Kemal Yörükoğlu YOZGAD Ali Ünlüsoy ZONGULDAK Sebati Ataman Hüseyin Balık Suat Başol Hakkı Hilâleci Cemal Kıpçak Nusret Kirişcioğlu
--	--	---	--

[Müstenkifler]

ÇORUH Yaşar Gümüşel	ANTALYA Burhanettin Onat
-------------------------------	------------------------------------

[Reye iştirak etmiyenler]

AFYON KARAHİSAR Rıza Çerçel Arif Demirer (V.) Osman Talu AĞRI Kasım Küfrevi (İ.)	Halis Öztürk Nimet Sümer Celâl Yardımcı (V.) AMASYA Faruk Çöl Kemal Eren	İsmet Olgaç ANKARA Muhlis Bayramoğlu Âtîf Benderlioğlu Dağistan Binerbay Osman Şevki Çiçekdağ	Ramiz Eren Muzaffer Ergüder Zafer Gökçer Necmi İnanç Talât Vasfi Öz Fuad Seyhun
---	--	---	--

Mümtaz Tarhan (V.)
Âliye Temuçin

ANTALYA

Fatin Dalaman
Asım Okur
Ahmet Tekelioğlu
Ahmet Tokuş (İ.)

AYDIN

Namık Gedik
Nihat İyriboz
Etem Menderes (V.)
Cevat Ülkü
Zühtü Uray

BALIKESİR

Vaied Asena
Esat Budakoğlu (V.)
Mekki Said Esen
Enver Güreli
Mücteba İştin
Arif Kalıpsızoğlu
Ahmet Kocabıykoğlu
(İ. A.)
Yahya Pelvan
Muharrem Tunçay (İ.)
Sırrı Yırcalı
Sıtkı Yırcalı

BİLECİK

İsmail Selçuk Çalırnoğlu
Şevki Hasırcı
Talât Oran
Yümnü Üresin

BİTLİS

Nusrettin Barut
Selâhaddin İnan (İ.)

BOLU

Reşat Akşemsettinioğlu
Fahri Belen
Sabri Çonkar
Mithat Dayıoğlu
İhsan Gülez
Lütfi Oğultürk

BURSA

Raif Aybar
Selim Ragıp Emeç
Müfit Erkuyumcu
Agâh Erozan (Rs. V.)
Hulûsi Köymen

İbrahim Öktem
Kenan Yılmaz
Baha Cemal Zağra

ÇANAKKALE

Bedi Enüstün
Emin Kalafat (V.)
İhsan Karasioğlu
Servet Sezgin
Fatin Rüştü Zorlu

ÇANKIRI

Tahir Akman
İbrahim Aydın
Celâl Boynuk

ÇORUH

Hilmi Çeltikçioğlu
Muzaffer Önal

ÇORUM

Yakup Gürsel
Şevki Gürses
Baha Koldaş

DENİZLİ

Baha Akşit
Ali Çobanoğlu
Mustafa Güleügil
İsmail Hadımhoğlu
Mehmet Karasan
A. Hamdi Sancar

DIYARBAKIR

Fikri Arıç
Yusuf Azizoğlu
Mustafa Ekinci
Ragıp Karaosmanoğlu
İhsan Hamid Tiğrel
Mehmed Hüsrev Ünal

EDİRNE

Sabahattin Parsoy
Kemal Yaşinkılıç

ELÂZİĞ

Hüsnü Göktuğ
Ömer Faruk Sanaç
Selâhaddin Toker
Mehmet Şevki Yazman

ERZURUM

İshak Avni Akdağ
Rıfki Salim Burçak
Bahadır Dülger

Sabri Erduman
Hâmid Şevket İnce
Hasan Numanoğlu
Esat Tuncel

ESKİŞEHİR

Muhtar Başkurt
Hasan Polatkan
Abidin Potuoğlu
İsmail Sayın
Hierî Sezen
Kemal Zeytinioğlu

GAZİANTEP

Ekrem Cenani
Samih İnal
Ali Ocak
Salâhaddin Ünlü

GİRESUN

Hamdi Bozbağ
Ali Naci Duyduk
Hıyrettin Erkmen
Abdullah İzmen
Doğan Köymen
Mazhar Şener
Adnan Tüfekcioğlu

GÜMÜŞANE

Zeki Başağa
İsmail Hakkı Baykal
Ekrem Ocaklı (İ.)
Sabri Özcan San
Halit ZARBUN

HATAY

A. Feyzi Atahan
Ali Muhsin Bereketoğlu
Abdullah Cilli
Şekip İnal
A. Mithat Kuseyrioğlu
Şemsettin Mursaloğlu
Celâl Ramazanoğlu
Şevket Sarıcah

İÇEL

Hüseyin Fırat
İbrahim Gürgen
Refik Koraltan (Rs.)
Hidayet Sinanoğlu
Mehmet Mutlugil
İSPARTA
İrfan Aksu

Tahsin Tola
Zühtü Hilmi Velibese

İSTANBUL

Necmi Ateş
Celâl Bayar (Reisicum-
hur)
Nazim Bezmen
Ali Fuad Cebesoy
Faruk Nafiz Çamlıbel
Aleksandros Hacopulos
Hâdi Hüsmen (V.)
Lütfi Kırdar
Ziya Köktürk
Fuad Köprülü (V.)
Naci Kurt
Adnan Menderes (Baş-
vekil)
Nadir Nadi
Emin Onat
Zeki Rıza Sporel
Hamdullah Suphi Tan-
rıöver
Zakar Tarver
Füruzan Tekil
Nazlı Tılabar (İ.)
Ahmet Topcu
Celâl Türkgeldi
Fahrettin Ulaş
Nuri Yamut

İZMİR

Nebil sadi Altuğ
Cihad Baban
Sadık Giz
Necdet İncekara
Osman Kapani
Rauf Onursal (İ.)
Nuriye Pınar
Abidin Tekön
Behçet Uz
Ekrem Hayri Üstün-
dağ (İ.)

KARS

Fevzi Aktaş
Sırrı Atalay
Remzi Çakır
Turgut Göle
Mehmet Hazer
Ali Yeniaras

KASTAMONU

Basri Aktaş
Ali Muzaffer Tanöver
Ziya Termen

KAYSERİ

Fikri Apaydın (Rs. V.)
Osman Nuri Deniz
Emin Develioğlu
Kâmil Gündes
Servet Hacıpaşaoğlu
İbrahim Kirazoğlu
Hakkı Kurmel
Ömer Mart

KIRKLARELİ

Şefik Bakay
Fikret Filiz
Hüsni Yaman

KIRŞEHİR

Osman Alışiroğlu
Ahmet Bilgin
Osman Bölükbaşı
Mehmet Mahmudoğlu

KOCAELİ

Nüzhet Akın (İ. Â.)
Hamdi Başak
Selâmi Dinçer
Hamza Osman Erkan
Turan Güneş
Kâzım Meriç
Cemal Tüzün
Nüzhet Unat
Sadettin Yalım

KONYA

Abdürrahman Fahri A-
ğaoğlu
Hamdi Ragıp Atademir
Hidayet Aydıner
Remzi Birand
Sıtkı Salim Burçak
Abdi Çilingir
Ziyad Ebüzziya
Mekki Keskin
Ahmet Koyuncu
Tark Kozbek
Muammer Obuz

M. Rüştü Özal

Halil Özyörük

KÜTAHYA

Ali Galib Bubik
Ahmet İhsan Gürsoy
Ahmet Kavuncu
İhsan Şerif Özgen
Nihat Haluk Pepeyi
İsmail Hakkı Veral

MALATYA

Kâmil Kırkoğlu
Abdullah Koroğlu
Nuri Ocakcıoğlu

MANİSA

Samet Ağaoğlu (V.)
Yunus Muammer Ala-
kant

Semi Ergin (V.)
Adnan Karaosmanoğlu
Fevzi Lûtfi Karaos-
manoğlu

Melih Koçer
Nafiz Körez (V.)
Muzaffer Kurbanoğlu
Sudi Mihçioğlu
Muhlis Tümay (İ.)

MARAŞ

Abdullah Aytemiz
Ahmet Bozdağ
Ahmet Kadoğlu
Mahmut Karaküçük
Nedim Ökmen (V.)
Remzi Öksüz
Mazhar Özsoy

MARDİN

Etem Aybar
Abdürrahman Bayar
Cevdet Öztürk
Abdülkadir Kalav
Reşit Kemal Timuroğlu

MUĞLA

Yavuz Paşamehmetoğlu
Zeyyat Mandalinci (V.)
Akif Sarıoğlu

MUŞ

Şemsi Ağaoğlu

Şefik Çağlayan

NİĞDE

Ali Ulvi Arıkan
Sadettin Ertur
Hüseyin Avni Göktürk
(V.)
Ahmed Nuri Kadioğlu
Hüseyin Ülkü
Hasan Hayati Ülkün

ORDU

Bekir Baykal
Feyzi Boztepe
Fazlı Ertekin
Selâhattin Orhon

RİZE

Izzet Akçal
Kemal Balta
Osman Kavrakoğlu

SAMSUN

Salim Çonoğlu
Abdullah Eker
Rami Ozan Gümüšoğlu
Ömer Güriş
Tevfik İleri
Abdullah Keleşoğlu
Hamdi Tekay
Ferid Tüzel

SEYHAN

Sedat Barı
Enver Batumlu
Ahmet Kınık
Cavid Oral
Salim Serçe (İ.)
Şinan Tekelioğlu
Nurullah İhsan Tolon
Ahmet Topaloğlu

SİİRD

Baki Erden (İ.)
Mehmet Daim Süalp

SİNOB

Şerafettin Ayhan
Server Somuncuoğlu
Haşim Tari
Muhit Tümerkan

SIVAS

Nuri Demirağ
Abdürrahman Doğruyol
Şevki Ecevit
Nurettin Ertürk
Kâzım Oskay
Ahmed Özel (V.)
M. Nurettin Turgay
Memduh Turhan
Hüseyin Yüksel

TEKİRDAĞ

İsmail Hakkı Akyüz
Ferid Alpiskender
Fethi Mahramlı
Samim Yücedere

TOKAD

Hulûsi Bozbeyoğlu
Selâhattin Gülüt
Ahmet Gürkan
Hasan Kangal
Mehmet Şahin
Yusuf Ulusoy

TRABZON

Sabri Dilek
Mahmut Goloğlu
Muzaffer Harunoğlu
Süleyman Fehmi Ka-
laycıoğlu (İ.)
Selâhattin Karayavuz
Emrullah Nutku
Sami Orberk
Pertev Sanaç
Mustafa Reşit Tarakçı-
oğlu
Osman Turan

TUNCELİ

Arslan Bora
Bahri Turgut Okaygün

URFA

Feridun Ayalp
Feridun Ergin
Mehmet Hatiboğlu
Hasan Oral

Celâl Öncel
Saim Önhon
Muzaffer Timur
UŞAK
Hakkı Gedik

VAN
Hilmi Durmaz
Muslih Görentaş
Hamit Kartal

YOZGAD
Danyal Akbel
İhsan Aktürel
Mahmut Ataman
Numan Kurban

ZONGULDAK
Necati Diken
Sabih Durah
Edibe Sayar
Avni Yurdabayrak

[Münhal Mebusluklar]

Afyon Karahisar	1	Çoruh	1	İstanbul	1	Kırklareli	1
Ankara	1	Diyarbakır	1	Kastamonu	1	Zonguldak	1
Aydın	1	Eskişehir	1	Kayseri	2		—
Bursa	1						13

